Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 4 октябрь 1974 йил, жума ◆ № 232 (16.012). Бахоси 2 тийин.

МАШИНА ТЕРИМИ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

Жиззах районн механизаторлари зафар қучдилар. Улар «зангори кема»лар бункеридан 16 минг тонна «оқ олтин» тўкишди. Далаларда 280 терим машинаси юксак унумда ишлаб турибди.

Механизаторларнинг улкан ғалабасига Ленин номли, Навоий номли ҳамда Ленин орденли «Москва» колхозларининг механик-ҳайдовчилари салмоқли ҳисса қўшдилар. Район механизаторлари эл хирмонига 34 минг тонна пахта териб тўкиш учун курашни кучайтирмоқдалар.

Н. МИРЗАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

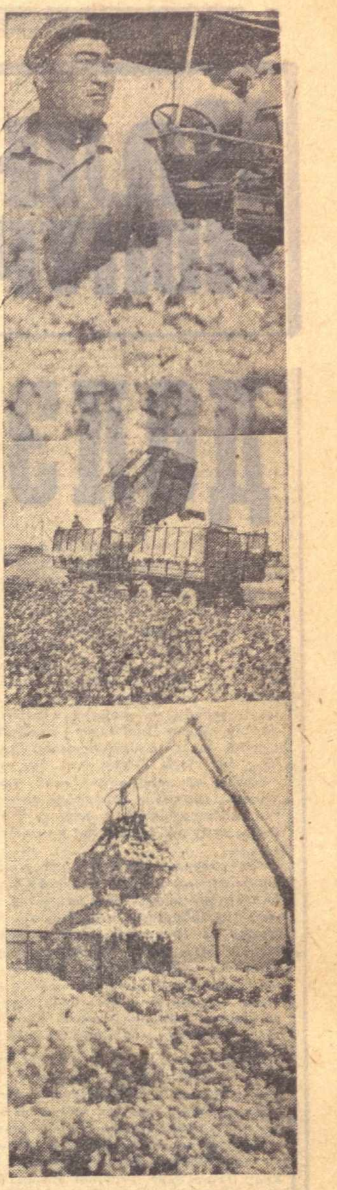

Тошкент область Оққўрғон районидаги Войтинцев номли колхознинг Турқора Раҳимбердиев бошлиқ звеноси аъзолари ҳар гектар ердан 50 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилишган. Ҳозир звено бошлиғининг ўзи ҳар куни машинаси бункеридан 14—16 тоннадан пахта тўкишга эришмоқда. Звенонинг бошқа аъзолари ҳам йиғим-теримни юксак суръат билан ўтказмоқдалар. Суратларда: Турқора Раҳимбердиев ва звенодаги терим палласи акс эттирилган.

А. Тўраев фотолари.

КИТОБ ҲАВАСКОРЛАРИ БУТУНИТТИФОҚ КЎНГИЛЛИ ЖАМИЯТИНИНГ ТАЪСИС СЪЕЗДИГА

Азиз ўртоқлар!

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети китоб хаваскорлари Бутуниттифоқ кўнгилли жамияти таъсис съездининг делегатларини ва улар орқали миллионларча совет кишиларини, китобни севиб, қадрлаётган, уни яратаётган, нашр этаётган, пропаганда қилиб, кенг тарқатаётган кишиларнинг ҳаммасини қизғин табриклайди.

Партия янги кишини шакллантиришда, совет жамиятининг моддий ва маънавий бойликларини ривожлантириш ва кўпайтиришда китобнинг тарбиявий, сафарбарлик ва ташкилотчилик ролига юксак баҳо беради. Адабиётимиз халқчиллиги ва партиявийлиги, илмий далилларга асосланганлиги ва ҳаққонийлиги, ростгўйлиги ва юксак ғоявий-бадиий савияси билан бутун дунёда катта обрў-эътибор қозонди.

Совет Иттифоқида китоб нашр этиш ҳақиқатан ҳам жуда катта кўламларга эришди. Мамлакатимизда ҳар йили юздан ортиқ тилда бир ярим миллиарддан зиёд китоб босиб чиқарилмоқда. 360 мингта давлат ва жамоат кутубхоналари совет кишиларига хизмат қилмоқда. Совет Иттифоқини ҳақли суратда жаҳонда китобхонлари жуда кўп бўлган мамлакат деб атайдилар. Эндиликда китобга муҳаббат совет ҳаёт тарзининг ўзига хос хусусияти бўлиб қолди.

Китоб ҳаваскорларининг миллионларча ишчилар ва олимларни, колхозчи ва студентларни, турли авлод ва турли касбларга мансуб кишиларни бирлаштирган олийжаноб ҳаракати халқимизнинг маданий савияси, унинг хилма-хил маънавий эҳтиёж-талаблари юксак даражага кўтарилганлигини яққол исбот этади. Бутуниттифоқ кўнгилли жамиятига бирлашган китоб ҳаваскорлари марксизм-ленинизмнинг ўлмас ғояларини пропаганда қилишда, сиёсий, илмий ва техникавий билимларни кенг тарқатишда, коммунистик жамиятнинг актив бинокорларини тарбиялашга босма сўзнинг ғоят катта кучидан тўлароқ фойдаланишга интилаверадилар.

Ёшларнинг китобхонликка қизиқиши ва дидларини шакллантириш, ёш авлодни китобга муҳаббат руҳида, китоб билан ишлаш маҳоратини эгаллаш, инсоният даҳосининг ана шу ажойиб маҳсулига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш — китоб ҳаваскорлари ҳаракатининг энг муҳим вазифаларидан биридир.

КПСС Марказий Комитети китоб хаваскорлари Бутуниттифоқ кўнгилли жамиятининг таъсис съездига ўз ишида муваффақиятларга эришувини тилайди ва жамият мамлакатимизда маданиятни янада ривожлантириш, меҳнаткашларни коммунизм идеалларига чексиз садоқат руҳида тарбиялаш ишига муносиб ҳисса қўшади, деб ишонч билдиради.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ИВАНОВОДАГИ К. И. ФРОЛОВ НОМЛИ МЕЛАНЖ КОМБИНАТИ ИШЧИЛАРИ, ИНЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАРИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИГА

Азиз ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитети сизларни меҳнатдаги катта ғалаба билан—тўққизинчи беш йилликда олинган социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилганлиги ва беш йилликнинг охирига мўлжалланган ишлаб чиқариш ҳажми ҳамда меҳнат унумдорлиги даражасига эришилганлиги билан самимий табриклайди.

Ўтган уч йилу 8 ой мобайнида маҳсулот ишлаб чиқариш беш йилликнинг охирига мўлжалланган 25,2 процент ўрнига 34.4 процент кўпайди, меҳнат унумдорлиги 42 процент ўрнига 55 процент ортди. Ишлаб чиқариладиган маҳсулот хилларининг учдан икки қисми янгиланди; бу йил газламани харидорбоп қилувчи кам ғижимланадиган ва киришмайдиган, сув юқтирмайдиган ва бошқа хил махсус ишлов берилган 30 миллион метрдан зиёд газлама тўқиб чиқарилди.

Бу муваффақиятлар партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг кенг кўламдаги ташкилотчилик ва сиёсий ишлари натижаси, бутун коллективнинг фидокорона ижодий меҳнати, социалистик мусобақани кенг авж олдириш, янги техника ва технологияни муваффақиятли суратда ўзлаштириш, илғор меҳнат методларини жорий қилиш, ишлаб чиқариш маданиятини юксалтириш натижасидир.

КПСС Марказий Комитети сизнинг коллективингиз ишлаб чиқаришда янгидан-янги муваффақиятларга эришади, КПСС XXIV съездининг халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш ҳақидаги директиваларини бажариш учун курашнинг олдинги сафларида бораверади, деб ишонч билдиради.

Л. БРЕЖНЕВ,
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари.

«УЧИТЕЛЬСКАЯ ГАЗЕТА» РЕДАКЦИЯСИ КОЛЛЕКТИВИГА, АВТОРЛАРИ ВА ГАЗЕТХОНЛАРИГА

Азиз ўртоқлар!

Сизларни ўқитувчининг ишончли дўсти ва ёрдамчиси «Учительская газета»нинг биринчи сони босилиб чиққан куннинг эллик йиллиги билан самимий табриклайман.

Улуғ Ленин Совет ҳокимияти тонгидаёқ ўқитувчиларни социалистик маорифнинг асосий армияси деб атади, уларни ўз фаолиятини партия билан, партиянинг ғоялари билан боғлашга даъват этди. Совет ўқитувчилари Ленининг бу васиятига содиқ бўлиб келдилар ва содиқ бўлиб қоладилар.

Халқ ўқитувчиси — совет жамиятининг ифтихоридир. У халқ маорифи ишига фидокорона хизмат қилиши, ўз қалбининг саховати билан, олижаноб маънавий фазилатлари, болаларга меҳр-муҳаббати билан ҳамманинг иззат-ҳурматига сазовор бўлди. Партия ўқитувчининг ғоявий эътиқоди, фидокорона меҳнатига, унинг янги кишини камол топтиришга қўшаётган буюк ҳиссасига юксак баҳо беради.

«Учительская газета» ярим аср мобайнида партиянинг мактабимизни коммунистик қурилиш вазифалари билан маҳкам боғлаш, ёш гражданларни билимли, меҳнатсевар, социалистик Ватанга, коммунизм идеалларига фидокорона садоқатли қилиб тарбиялашдан иборат асосий топшириғини бажаришда ўқитувчиларга актив ёрдам бериб келмоқда.

Редакция коллективига ва унинг авторлар активига янги ижодий муваффақиятлар тилайман. Партиявий принципиаллик билан, ёрқин ишонарли қилиб ёзингиз. Ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш ва ўқитиш практикасидаги илғор нарсаларнинг ҳаммасини чуқур ўрганингиз, кенг пропаганда қилингиз. Сизларнинг журналистика соҳасидаги меҳнатингиз бундан буён ҳам совет мактабини янада юксалтиришга, халқ маорифини равнақ топтиришга хизмат қилаверсин.

Л. БРЕЖНЕВ,
Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

«УЧИТЕЛЬСКАЯ ГАЗЕТА»НИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Маориф ходимларини партия ва ҳукуматнинг ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш ва ўқитиш хусусидаги қарорларини бажаришга сафарбар қилишдаги катта хизматлари, ўқитувчиларнинг ғоявий савияси ва профессионал маҳоратини оширишда уларга ёрдам берганлиги учун «Учительская газета» Ленин ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1974 йил 3 октябрь.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

1-2 октябрда СССР Министрлар Советининг мажлиси бўлиб ўтди. Бу мажлисда СССР Госплани тақдим этган СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги давлат плани лойиҳаси ва СССР Молия министрлиги тақдим этган СССРнинг 1975 йилги давлат бюджети лойиҳаси қараб чиқилди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев катта нутқ сўзлади. Ўртоқ Л. И. Брежнев халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган планининг энг муҳим кўрсаткичлари қандай бажарилаётганлигини чуқур таҳлил қилди ва беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли суратда тўла-тўкис бажариш соҳасидаги вазифаларини қўйди.

Мамлакат халқ хўжалиги, деб таъкидлади ўртоқ Л. И. Брежнев, КПСС XXIV съезди белгилаб берган йўлга мувофиқ муттасил ривожланиб бормоқда. КПСС XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги пленумлари қарорларини амалга ошириш соҳасида кенг кўламда олиб борилган сиёсий ва ташкилотчилик ишлари, шунингдек мамлакатда планларни ва корхона коллективлари қабул қилган мукобил планларини муддатидан илгари бажариш учун бутуниттифоқ социалистик мусобақаси авж олиб кетганлиги натижасида шу беш йилликнинг ўтган даврида мамлакат экономикасини ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришилди.

Халқнинг турмуш даражаси тўхтовсиз юксалмоқда, ишчилар ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи ва колхозчиларнинг меҳнат ҳақи анча ўсди. Мамлакатда уй-жой қурилиши, шунингдек мактаб, касалхона ва коммунал-маиший объектлар қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. КПСС XXIV съезди белгилаб берган социал программанинг бошқа тадбирлари ҳам изчиллик билан амалга оширилмоқда.

Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз нутқида айрим министрликлар ва идораларнинг ишида мавжуд бўлган камчиликлар ҳақида гапирди. Ўртоқ Л. И. Брежнев ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, ишлаб чиқариш қувватларини тезроқ ишга тушириш ва ўзлаштириш билан, ички хўжалик резервларидан тўлароқ фойдаланиш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, техника савиясини юксалтириш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш билан боғлиқ бўлган масалалар юзасидан бир қанча мулоҳазаларини айтди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш масалаларига тўхталиб ўтди, уй-жой қурилишини кенгайтириш ва бошқа социал тадбирларни амалга ошириш зарур эканлигини таъкидлади.

Мажлисда план ва бюджет лойиҳаларини кенг муҳокама қилишда СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, иттифоқдош республикалар министрлар советларининг раислари, министрлар ва СССР ҳукуматининг бошқа аъзолари қатнашдилар.

СССР Министрлар Совети СССР Министрлар Совети Президиумига Иттифоқдош Республикалар Министрлар Советларининг Раислари, СССР министрлари ва идораларининг раҳбарлари иштирокида 1975 йил план ва бюджети лойиҳаларини ҳар бир иттифоқдош республика, министрлик ва идоралар бўйича қараб чиқишни ва шу лойиҳалар юзасидан мажлисда айтилган таклиф ҳамда мулоҳазаларни қараб чиқишни, оғир саноат тармоқларининг, қишлоқ хўжалиги, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ривожлантиришни таъминлашга, уй-жой қурилиши ҳажмларини кенгайтиришга ва бошқа социал тадбирларни амалга оширишга алоҳида эътибор беришни топширди.

Мажлис охирида СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин нутқ сўзлади. Ўртоқ А. Н. Косигин муҳокамаларга якун ясади, халқ хўжалигини ривожлантиришнинг бир қанча муҳим проблемаларига тўхталиб ўтди ва ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқида қўйилган вазифалар катта аҳамиятга эга эканлигини алоҳида таъкидлади.

5.000.000
ПАХТА ШТАБИ
ТЕЛЕФОНЛАР: 337343, 337604

СОВХОЗ МАРРАГА ЕТДИ

ЖИЗЗАХ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Дўстлик районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози областда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш планини бажарганди. Бир неча кундирки мажбурият ҳисобига пахта топширилмоқда. Ҳозиргача ҳар гектар ердан 30 центнердан пахта ҳосили олинди. Бу пландагидан 8 центнер кўпдир.

О. Семёнова, О. Ҳолиқов бошлиқ бўлимлар, Ю. Исҳоқов, А. Исматов Ҳ. Тоғаев, Ў. Ҳолиқовлар бошлиқ бригадалар пахтакорлари социалистик мажбуриятни ҳам шараф билан бажардилар.

Совхоз пахтакорлари ички имкониятларни ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 1000 тонна пахта етказиб беришга қарор қилдилар.

600 ТОННА ТАЙЁР!

Жиянқул Рустамовнинг пахтачиликни механизациялаш мактаби

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ғамхўрлиги туфайли пахтачиликни комплекс механизациялаш масаласи муваффақиятли ҳал этилмоқда. Эндиликда қўл меҳнати ўрнини зўр қувватга эга бўлган машиналар эгалламоқда. Юбилей йилида «зангори кема»ларда 3 миллион тонна «оқ олтин» териб олиш учун мусобақанинг кучайтирилиши бунинг гувоҳидир.

Мен ҳам кўплар қатори пахтачилик, хусусан теримни комплекс механизациялашга ўз ҳиссамни қўшиб келмоқдаман. Шу кунга қадар машинада 600 тонна пахта тердим. Лекин суръатни сира бўшаштираётганим йўқ. Совет замонамизда «бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган принцип камол топди. Ёлғиз ўзим ёки бир группа механик-ҳайдовчилар эришган муваффақият билан чеклана олмаймиз, она-Ватан омборига машиналар бункеридан 3 миллион тонна дурдона тўкилган, республикамиз бўйича 5 миллион тонналик марра эгалланган куни бурчимизни адо этдик, деймиз.

Бригадамизда йиллик пахта тайёрлаш плани беш иш кунида бажарилган эди. Ҳозиргача ҳосилдорликни 45 центнерга етказдик. Ҳар куни 25-30 тоннадан пахта теряпман. Укам Хўжамурод Рустамов ҳам фидокорлик билан меҳнат қиляпти. Мен мавсум охиригача яна 400 тонна пахта тераман. Шу ўринда механик ҳайдовчиларга айрим маслаҳатлар бериб ўтмоқчиман.

Ғўзаларнинг барги тўла тўкилиб бўлди, машиналарнинг унумли ишлаши учун ҳамма шароитлар яратилди. Шундай экан, ҳамма машиналарни тўла ишга тушириш, сменалаб тинимсиз ишлатиш, бекор туриб қолишига йўл қўймаслик керак. Ҳар дақиқада кўпроқ пахта териб тайёрлов пунктларига жўнатиш муқаддас бурчимиздир. Механизаторлар бир-бирларининг ишларини кузатиб борсинлар, пахтанинг тўкилишига ва сортининг бузилишига йўл қўймасинлар. Пахта хирмон жойларда тўпланиб қолмасин, бунинг учун тележкалар бетўхтов ишласин.

Смена методини кучайтириш лозим. Бир киши дам олиб овқатланаётган кезда, иккинчи киши машинани бошқарсин, унинг терган пахтаси сменадошининг терган пахтасидан кўп бўлишига эришилсин. Шундагина ялпи юксалишга эришилади.

Кун тобора қисқаряпти. Бундай пайтда айниқса зўр ғайрат билан ишлаш керак. Ишни эрта бошлаш, кеч тамомлаш, тунда машъалалар ёқиб пахта териш керак. Фурсат шуни тақозо этяпти.

Машиналар группа усулида ишлатиляпти. Лекин шахсий масъулиятни унутмаслик керак. Илғор механизаторлар бир кунда машинада 35-40 тонна, ҳатто ундан кўп пахта теряпти. 3-4 тонналик маррада турганлар ҳам бор. Суръатни кўтариш керак. Кам, сорти паст пахта теришга ҳақимиз йўқ. Ҳосил тақдири механизаторлар қўлида эканлигини унутмайлик!

Машиналарни бошқариш қўлидан келадиган механизатор кадрлар кўп. Лекин уларнинг айримлари бошқа ишларда ишляпти. Бугун ҳамманинг ўрни пахтазорда бўлиши керак, улар ҳам пахтазорларга кирсин, машиналарни бошқарсин, кўплаб пахта терсин, автотрактор паркларида бекор турган машиналарнинг ҳаммасини тўла ишга туширайлик. Тележкалар иш унумини оширайлик!

Зиммага олинган мажбуриятларимиз шу кунларда бажарилишини унутмасдан, бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишлайлик!

5.000.000 ТОННА ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ХИРМОНИ

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 3 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	мавсум бошидан	Шу жумладан машинада: бир кунда	Шу жумладан машинада: мавсум бошидан
Андижон	3,22	77,57	4,66	47,24
Сурхондарё	2,53	67,51	3,15	58,91
Қашқадарё	2,92	67,45	2,82	29,10
Тошкент	4,77	62,84	6,10	66,35
Бухоро	3,20	57,11	4,23	37,54
Наманган	3,50	56,51	4,10	46,20
Фарғона	2,83	52,41	2,00	15,56
Жиззах	4,93	50,49	5,25	48,60
Хоразм	3,19	50,01	2,68	27,42
ҚҚАССР	3,29	49,52	2,99	38,87
Сирдарё	5,62	46,08	7,53	55,25
Самарқанд	3,00	28,43	3,95	26,64
Республика бўйича:	3,44	56,09	4,14	41,96
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Республика бўйича:	1,79	37,29		

ДОН ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИ ТЎЛДИ

НАМАНГАН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Норин райони деҳқонлари ғалабани қўлга киритдилар. Улар давлатга пландаги 1100 тонна ўрнига 1200 тонна дон, шу жумладан 700 тонна маккажўхори дони топшириб, бу борадаги йиллик планни бажардилар. Эришилган ютуққа Энгельс номли, «Ўзбекистон», Ильич номли колхозларнинг деҳқонлари қўшган ҳисса салмоқли бўлди.

Районда дон тайёрлаш қизғин давом эттирилмоқда.

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА

НУКУС, 2 октябрь. (ЎзТАГ). «Қорақалпоғистон» нашриёти КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Ленин йўлидан» деган нутқлари ва мақолаларининг биринчи томини қорақалпоқ тилида босиб чиқарди.

ДОН—ДАВЛАТГА

Республика областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 3 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — мавсум бошидан буён тайёрланган дон (тонна ҳисобида); учинчи стун — топшириққа нисбатан процент ҳисобида.

БУХОРО	19970	105,1
Самарқанд	53815	89,7
Андижон	23752	76,6
Қашқадарё	60797	76,0
Фарғона	18153	72,6
Сурхондарё	22872	57,2
Тошкент	39179	55,2
Наманган	15450	44,1
Жиззах	39667	41,7
Сирдарё	14596	34,7
Хоразм	13692	32,6
ҚҚАССР	31344	29,5
Республика бўйича:	353287	56,5

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ, ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида 1975 йил ҳосили учун шудгорлашнинг бориши тўғрисида шу йил 3 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — шудгор қилинган майдон (гектар ҳисобида), учинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Хоразм	1280	12,8
Тошкент	26383	12,1
Жиззах	11025	7,6
Сурхондарё	8785	5,9
Наманган	8204	5,9
Сирдарё	4852	5,5
Фарғона	7371	5,2
Самарқанд	8563	3,8
Андижон	6662	3,8
Бухоро	3198	1,7
Қашқадарё	2681	1,6
ҚҚ АССР	480	0,9
Республика бўйича:	89484	5,3

А. Н. КОСИГИН ЯПОНИЯ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин 2 октябрда Кремлда Япония Комэйто партиясининг раиси, Япония парламентининг депутати Е. Такэири бошчилигидаги шу партия делегациясини қабул қилди.

Дўстона вазиятда ўтган суҳбат вақтида Осиё ва бутун дунёдаги вазиятнинг муҳим омили сифатида совет—япон муносабатларини янада ривожлантириш имкониятлари хусусида фикрлашиб олинди. Ҳар икки томон Совет Иттифоқи билан Япония ўртасида турли соҳалардаги ҳамкорлик халқаро кескинликни юмшатиш жараёнини кучайтиришга, тинчлик ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлашга тобора кўп ёрдам беришидан манфаатдор эканлигини билдирди.

Суҳбатда чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа совет жамиятлари иттифоқи президиуми раисининг ўринбосари А. М. Ледовский ва «СССР—Япония» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари И. И. Коваленко ҳозир бўлдилар.

СОЦИАЛИЗМ ЙЎЛИДАН

Москва меҳнаткашларининг вакиллари 2 октябрда Германия Демократик Республикаси ташкил топган куннинг 25 йиллигини тантанали вазиятда нишонлаш учун П. И. Чайковский номли концерт залига тўпланишди.

Президиумда М. А. Суслов, П. Н. Демичев, К. Ф. Катушев ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Ф. А. Сурганов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. А. Тихонов, СССР министрлари, партия ва совет ташкилотларининг ходимлари, ҳарбий бошлиқлар, жамоатчилик вакиллари ўтиришибди.

Улар билан бирга Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари К. Хагер бошчилигидаги ГДР делегацияси, герман-совет дўстлиги жамияти президенти доктор Л. Больц бошчилигидаги шу жамият делегацияси ва ГДР миллий фронти миллий кенгашининг делегацияси, Германия Демократик Республикасининг СССРдаги муваққат ишлар вакили А. Геде, бошқа немис ўртоқлар ҳам президиумдан ўз ўринларини олдилар.

Германия Демократик Республикаси билан дўстлик совет жамияти Марказий правлениесининг Раиси, СССР Давлат комитетининг раиси С. Г. Лапин ва Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГБСП Марказий Комитетининг секретари К. Хагер ҳам нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

Халқ контроли саҳифаси

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

● ПАХТАНИНГ ҲАР ТОЛАСИ ОЛТИНГА ТЕНГ, УНИ НОБУД ҚИЛИШ ЖИНОЯТ.
● НАЗОРАТЧИЛАРНИНГ МАВСУМДАГИ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРИ.
● ИЛҒОР ТАЖРИБА — УМУМХАЛҚ МУЛКИ.
● МАСЪУЛИЯТСИЗЛИКНИНГ ХУНУК ОҚИБАТЛАРИ.

ДОЛЗАРБ ДАМЛАР

Республикамиз колхоз ва совхозларида пахта йиғим-терими суръати кун сайин тезлашмоқда. Қишлоқ меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи тўртинчи йилида Ватанга камида 5 миллион тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун курашни тобора авж олдирмоқдалар.

Терим мавсуми пахта фронтининг энг муҳим участкаларида меҳнат қилаётган кўп минг кишилик халқ назоратчилари учун ҳам катта синовдир. Халқ назоратчилари учун долзарб дамлар келди. Улар пахта йиғим-терими ва уни тайёрлашнинг боришини ўзларининг доимий назоратлари остига олдилар. Улар партия ташкилотларининг раҳбарлиги ва доимий ёрдамига суяниб иш олиб бормоқдалар. Бу эса теримни ташкил этишнинг энг тўғри йўлларини белгилаб олиш, камчиликларни аниқлаш ва уларни келтириб чиқарадиган сабабларни тугатишнинг самарали йўлларини топиш имконини бермоқда. Партия ташкилотларининг ёрдами билан халқ контроли органларида вужудга келаётган қимматли ташаббуслар кенг ёйилмоқда.

Республикамиздаги бир қатор область ва районларда пахта йиғим-теримига тайёргарлик ва терим мавсуми учун аниқ тадбирлар белгилаган халқ контроли комитетлари ва группаларининг ташаббуслари маъқулланди. Бу тадбирларда терим техникаси ва транспорт воситаларини ремонт қилиш, улардан юқори унум билан фойдаланиш, пахта йиғим-терими ва уни ташишда нобудгарчилик олдини олиш, ёнилғи ва мойлаш материаллари таъминоти, меҳнатга ҳақ тўлашни тўғри ташкил этиш, хирмон ва қабул пунктларини тайёрлаш, дала меҳнаткашларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш аҳволини мунтазам назорат қилиб бориш вазифалари белгиланган.

Эндиликда ҳамма гап ана шу тадбирларни изчиллик билан амалга оширишдадир. Бу ўринда Наманган областининг Норин районидаги «Коммунизм» колхози халқ контроли группаси фаолияти айниқса намунали бўлмоқда. Хўжалик назоратчилари машина терими учун ажратилган далаларни тайёрлаш, техникани ўз вақтида ремонт қилиш, ғўза баргларини сифатли дефолиация қилиш ишларини изчил текшириб бордилар. Улар теримнинг биринчи куниданоқ пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш бошладилар. Бу тадбирлар иш суръатини ошириш ва пахтанинг сифатли қилиб терилишида муҳим роль ўйнамоқда.

Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхози халқ контроли группаси пахта йиғим-теримининг уюшқоқлик билан ўтказилишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда. Яқинда Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети бу группанинг белгилаган тадбирларини маъқуллаб, республика газеталарида эълон қилди. Фарғона областининг Фрунзе районидаги Жданов номли, Бухоро областининг Когон районидаги Калинин номли, Самарқанд областининг Пахтачи районидаги «Коммунизм» колхозлари, Сурхондарё областининг Шеробод районидаги Қосим Раҳимов номли ва Термиз районидаги «Таллимарон» совхозлари ва бошқа кўпгина хўжаликларнинг халқ назоратчилари ҳам йиғим-теримда ташаббускорлик кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

Шу куннинг энг муҳим вазифаси пахта йиғим-теримида техникадан кенг кўламда фойдаланишни таъминлашдан иборат бўлмоғи лозим. Юбилей йилида машиналар билан камида 3 миллион тонна пахта териш юзасидан олинган мажбуриятни муваффақиятли бажармоқ учун ҳар бир терим агрегатидан самарали фойдаланиш зарур.

Қашқадарё ва Фарғона областларининг халқ назоратчилари ўтказган текширишларда техникани мавсумга тайёрлаш жараёнида жиддий нуқсонларга йўл қўйилгани аниқланди. Бир қатор хўжаликларда ремонт ишлари суст борди ва ҳатто ҳали тайёр бўлмаган машиналарни ҳам тайёр деб маълумот бериш фактлари рўй берди. Масалан текшириш ўтказилган куни Фарғона областида терим машиналарининг учдан бир қисми, кўрак териш техникасининг учдан икки қисми, тўкилган пахтани териб оладиган машиналарнинг ярми ҳали ҳам тайёр эмаслиги маълум бўлди. Охунбобоев районидаги баъзи хўжаликларда тайёр деб ҳисобланган машиналарнинг 27 таси чала ремонт қилингани аниқланди. Бундай камчиликлар Фарғона областининг Олтиариқ ва Тошлоқ, Қашқадарё областининг Шаҳрисабз, Чироқчи, Косон ва Ульянов районларида ҳам содир бўлгани маълум бўлди. Кўп хўжаликларда халқ назоратчилари аралашганидан кейин камчиликлар тузатилди.

Халқ назоратчилари шунингдек, Хоразм областининг Қўшкўпир, Боғот ва Хива районларида ҳам терим техникасини тайёрлашда жиддий камчиликлар борлигини маълум қилдилар. Қўшкўпир районидаги Карл Маркс номли колхозда ремонт ишларига ғоят масъулиятсизлик билан қаралган. Назоратчилар текшириш ўтказган куни устахонада фақат бир ремонтчигина ишлаётган экан. Янгиариқ районидаги «Коммунизм», Урганч районидаги Энгельс номли, Хонқа районидаги «Правда», Боғот районидаги Жданов номли, Ҳазорасп районидаги Ленин номли колхозларда ҳам халқ назоратчилари ёрдами билан камчиликлар тезда тугатилди.

Бухоро областининг халқ назоратчилари пахта йиғим-терими мавсумини муваффақиятли ўтказиш борасида айниқса кўп иш қилмоқдалар. Бу ерда июль ва август ойларида машина теримига тайёргарликнинг бориши юзасидан оммавий рейд ва текширишлар ўтказилди. Жами 107 та колхоз, 9 та совхоз, 11 та «Узсельхозтехника» район бирлашмалари, область қишлоқ хўжалиги бошқармаси ва совхозлар тресті ташкилотларида ўтказилган рейдларда 2 мингга яқин қишлоқ хўжалиги мутахассислари, халқ контроли комитетларининг штатсиз инспекторлари, группа ва постларнинг аъзолари иштирок этдилар. Текшириш якунлари халқ контроли комитетлари мажлисларида ва группаларнинг йиғилишларида муҳокама қилинди, партия ва совет органларида кўриб чиқиш учун тавсия этилди. Пахта йиғим-терими ҳамма жойда зўр уюшқоқлилик билан ўтказишнинг энг таъсирчан ва самарали тадбирлари белгиланди.

Халқ контроли группа ва постларининг муваффақиятли ишлаши кўп жиҳатдан халқ назоратчиларининг амалда бошқаларга ўрнак бўлишига, ўзларига топширилган вазифани чуқур англаб етишига, назорат ва текширишни тўғри ташкил эта билишига, ўз ҳуқуқларидан тўғри фойдаланишларига боғлиқдир. Халқ назоратчиларининг ҳуқуқлари катта. Улар ишлаб чиқариш планлари ва топшириқларни барбод берган, давлат интизомини бузган, хўжасизлик ва масъулиятсизлик билан иш юритган шахсларни текшириш якуни бўйича ўз йиғилишларида муҳокама қилиб, ҳатто уларнинг ишини ўртоқлик судига топшириш ҳуқуқига эгадирлар. Зарур пайтларда эса партия, совет ва хўжалик органларига, халқ контроли комитетларига мурожаат ҳам қила оладилар.

Халқ назоратчилари машина теримига алоҳида эътибор бериб дала — бункер — прицеп — қабул пункти конвейерининг тўхтовсиз ишлашини таъминламоқлари лозим. Пахта нобудгарчилиги олдини олиш, териш, ташиш ва қуритиш жараёнларида ҳосилнинг тўкилиб нес-нобуд бўлишига йўл қўймаслик, пахтанинг фақат юқори сифатли бўлишини таъминлаш, теримчиларнинг меҳнатини аниқ ташкил қилиш вазифалари уларнинг доимий диққат марказида бўлмоғи лозим.

Терим мавсумида халқ назоратчилари аралашмайдиган иш йўқ. Улар далада меҳнат қилаётган кишилар учун маданий-маиший хизмат кўрсатиш аҳволини мунтазам кузатиб бормоқлари зарур.

Бир қатор халқ контроли органлари терим пайтида назоратнинг энг самарали ва таъсирчан усул ва услубларини қўлланмоқдалар. Бундай усуллардан бири вақтинча назорат постлари ташкил этишдир. Бундай постлар пахтаси қўлда терилаётган, машиналар группа бўлиб ишлаётган карталарда, тайёрлаш пунктлари ва хирмонларда тузилади. Назоратнинг шундай усулда ташкил қилиниши ҳар бир пост аъзосининг ўзига топширилган участкадаги иш учун масъулият сезиб ёндашиши, камчиликларни ўз вақтида тугатиши учун ёрдам беради.

Пахта йиғим-терими қизғин давом этмоқда. Мўл ҳосил учун курашнинг олдинги сафларида бораётган халқ назоратчилари партия ва ҳукуматнинг юксак ишончини шараф билан оқлаш, етиштирилган ҳосилни ўз вақтида сифатли қилиб, нобудгарчиликка сира йўл қўймай, йиғиб-териб олиш ва давлатга топширилишини таъминлашда партия, совет ва хўжалик ташкилотларига яқиндан ёрдам беришга даъват этилгандирлар.

М. ТОЛИПОВ,
Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг ташкилий ишлар бўлими мудири.

Машиналар ишга тушиши билан пахта тайёрлаш суръати кўтарилиб кетди. Терим агрегатларини кеча-кундуз ишлатиш, пахтанинг сифатли терилиши, нобудгарчилик олдини олиш халқ назоратчиларининг доимий кузатувида бўлмоқда. Шеробод районидаги Қосим Раҳимов номли совхоз халқ контроли группаси ҳар бир бригада ва машиналар группа бўлиб ишлаётган жойларда вақтинча постлар тузди. Улар пахта йиғим-терими суръатини оширишда правление ва партия ташкилотига яқиндан ёрдам кўрсатмоқдалар. Суратда: совхоз халқ контроли группасининг аъзоси бригада бошлиғи Ўроз Чориев ва бўлим бошқарувчиси Аҳмад Худойқуловлар машинада терилган пахтанинг сифатини кўздан кечиришяпти.

А. Тўраев фотоси.

ҚИЗИҚ ҲАНГОМА

Б. Пульканов «Узколхозстрой»-га қарашли йиғма темир-бетон маҳсулотлари комбинатига директор бўлиб тайинланди-ю, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми бузилиб, ойлик ва квартал планлари мунтазам бажарилмайдиган бўлиб қолди. Корхона шу йилнинг биринчи ярмида 30,6 тонна металл конструкциялари, 52 куб метр қурилиш деталларини кам берди. Аммо жуда кўп цемент ва бошқа хом ашёлар нормадагидан ортиқча сарфлаб юборилди.

Корхона раҳбарларининг масъулиятсизлиги туфайли бир қанча моддий жавобгар шахслар давлат мулкининг талон-тарож қилинишига йўл қўйдилар. 4087 куб метр темир-бетон буюмлари, 118 тонна цемент ва 1187 куб метр ёғоч материаллари бошқа ташкилотларга сотиб юборилди. Комбинат ишлаб чиқариш биноларининг капитал ва жорий ремонти ҳеч қандай ҳужжатсиз ўтказилган. Корхона директорининг буйруғи билан 15586 сўм иш ҳақи қонунсиз тарзда ремонт бригадаси аъзоларига бўлиб берилди. Унинг масъулиятсизлигидан фойдаланган айрим шахслар корхонанинг кўп маблағини ўзлаштириб юборганлар. Текширилганида биргина экспедитор Я. Раҳимовнинг ўзидан 1398 сўм камомат чиқди.

Ажабланарлиси шуки, давлат маблағининг талон-тарож қилинишига йўл қўйган Б. Пульканов хизмат вазифасидан бўшатилди-ю, аммо корхонанинг бош инженери В. Александров негадир сувдан қуруқ чиқиб қолди. Ҳолбуки у ҳам масъулиятсизлиги учун комбинат директори билан баравар жавоб бериши лозим эди.

Ҳ. КАРИМОВ,
Фарғона область халқ контроли комитетининг штатсиз инспектори.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

МАСЪУЛИЯТСИЗЛИК

«Узглавводстрой» бош бошқармаси социалистик мулкни сақлаш ва контроль-ревизия ишларини яхшилаш юзасидан партия ва ҳукумат қарорларини амалга оширишда жиддий камчиликларга йўл қўймоқда. Аввало бошқарманинг ревизорлик аппарати тўла эмас. Натижада 1973 йил ва шу йилнинг биринчи ярмида ревизия ўтказиш плани «Узглавводстрой» системаси бўйича 67 процент бажарилди, холос. Бир қатор ташкилотларда икки йилдан кўпроқ вақт ичида бирор марта ҳам ревизия ўтказилмади. Шунингдек, текшириш ва ревизияларнинг якунлари коллегияларда вақтида кўриб чиқилмаётир, айбдор шахсларни жазолаш тўғрисидаги буйруқлар эса кечикиб эълон қилинмоқда.

Хўжасизлик ва масъулиятсизлик, давлат мулкини толон-тарож қилиш оқибатида ўтган бир ярим йил давомида бошқарма системаси бўйича давлатга бир миллион сўмлик зарар етказилди. Шундан камомат ва ўзлаштирилган маблағлар 320,4 минг сўмни, иш ҳақи сифатида қонунсиз тўланган пул эса 480 минг сўмни, нотўғри сақлангани учун сифати бузилган маҳсулотларнинг умумий нархи 155,6 минг сўмни ташкил этади.

«Сирдарьяирстрой» трестининг 1-кўчма механизациялашган колоннасида 1миллион 633 минг сўмлик ҳали бажарилмаган ишлар ҳам бажарилди деб маълумотга киритилган. Натижада ана шу ишлар учун 351 минг сўм иш ҳақи, 74,4 минг сўм мукофот пули тўланган. Колонна раҳбарлари айби билан 17,5 минг сўмлик иш ҳақи сохта ҳужжат ва имзолар билан ўзлаштириб юборилган. Шу трестга қарашли иккита кўчма механизациялашган колоннанинг ўзида давлатга 500 минг сўмдан кўпроқ иқтисодий зарар келтирилган.

Назорат ўрнатилмагани ва кўп вақт мобайнида ревизия ўтказилмаганидан фойдаланган «Узспецводмеханизация» тресті ва унга қарашли ташкилотларнинг раҳбарлари ҳам давлат мулкини толон-тарож қилиш билан шуғулланганлар. Улар сохта ҳужжатлар билан 13,7 минг сўмни ўзлаштириб юборишган. 4 та қурилиш участкасининг тўлов ведомостлари текшириб кўрилганида 70 минг сўмдан кўпроқ маблағнинг сохта имзо қўйиб олингани маълум бўлди.

«Промстройматериал» трестида ревизия онда-сонда, жуда юзаки ўтказилмоқда. Тошкент темир бетон буюмлари заводида 1463 килограмм полиэтилен плёнкасидан 1104 килограмми ишчиларга сотиб юборилган. Трестда контроль-ревизия ишлари тўғрисидаги статистика маълумотларида кўзбўямачиликка йўл қўйилмоқда. Ўтган йили ревизия пайтида сифати бузилган маҳсулотлар ҳамда қонунсиз тўланган маблағлар 70 минг сўмни ташкил этгани аниқлангани ҳолда ҳисоботда бу рақам фақат 0,8 минг сўм қилиб кўрсатилган. «Туямуюнгидрострой» бошқармасида 111,7 минг сўмлик камомат омборхона мудири бўлиб ишлаган 4 кишининг зиммасидан сабабсиз олиб ташланган. Бу ерда, шунингдек 121,8 минг сўмлик камоматга йўл қўйган икки кишини ишдан бўшатиш билан чекланиб қўя қолинган. Бошқармада 426 минг сўмлик фонд материаллари талон-тарож қилиб юборилган. Аммо бошқарма раҳбарлари жавобгар шахсларнинг жиноий ишларини тергов органларига топширмаганлар. Аксинча, давлат мулкини толон-тарож қилиш давом этаверган.

Давлат мулкини сақлаш ишларида бундай жиддий камчиликларнинг рўй бераётгани «Узглавводстрой» раҳбарларининг контроль-ревизия аппарати фаолиятига етарли аҳамият бермаётгани, унга доимий пухта раҳбарликни таъминламаётгани, хўжасизлик, ошириб ёзиш, давлат мулкини толон-тарож қилиш каби воқеаларни келтириб чиқарувчи сабаблар ўз вақтида тугатилмаётганидан далолат беради.

Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети «Узглавводстрой» системасида социалистик мулкни сақлаш ва идоранинг ички ишларини назорат қилиб боришнинг аҳволи юзасидан ўтказилган текшириш якунларини муҳокама қилиб, бош бошқарма бошлиғи Черновга камчиликларни дарҳол тугатиш вазифасини топширди. Бош бошқарма бошлиғининг ўринбосари Суцепинга контроль-ревизия ишларини яхши ташкил этмагани учун виговор эълон қилди.

РАССОМ ХАНДАЛАРИ

Косонсой район пахта қабул қилиш пунктида мавсумга яхши тайёргарлик кўрилмагани сабабли ҳосил ташиётган прицеплар узоқ вақт навбат кутиб қоляпти. Кўкимбой пунктида ҳам аҳвол шундай. Бу ерда майдончалар тайёрланган эмас. Транспортёрлар бузилиб ётибди. Пахта қуритиш ва тозалаш цехининг томидаги шиферлар синиб, ремонт талаб бўлиб қолган. (ХАБАРЛАРДАН).

Избоскан районидаги бир қатор колхозларда машиналар ишга тушганидан кейин пахта терими суръати бирмунча кўтарилиб кетди. Аммо «Ленинград», «Комсомол», Калинин номли, Тельман номли, Охунбобоев номли колхозларда эса баъзи машиналар бузуқлиги сабабли гараждан чиқолмаяпти. Ҳолбуки, мавсум бошида берилган маълумотда бу машиналар «ишга тайёр» деб кўрсатилган эди. (ХАБАРЛАРДАН).

Ҳозир далада ишлаётганлар учун маданий-маиший шароит яратиб бериш муҳим иш. Аммо Янгиқўрғон районидаги Чортоқ аҳолига маиший хизмат кўрсатиш комбинати бу ишга киришмади. Планда кўрсатилган бўлса ҳам колхозларнинг дала шийпонларида кўчма сартарошхона ва майда-чуйда ремонт ишларини бажарадиган вақтинча пунктлар ташкил қилинмаётир. (ХАБАРЛАРДАН).

Н. Иброҳимов чизган расмлар.

АЖАБ САВДОЛАР

ЭСИЗ МАШИНАЛАР...

Асримизни техника асри деган сира янглишмайди. Қаёққа қараманг машинага кўзингиз тушади. Одамларнинг орзу-ҳаваси ҳам машина тезлигидай ўзгариб боряпти. Кечагина уч ғилдиракли велосипед минган болакайнинг тагида бугун «Запорожец». Қизлик уйда ҳам энг аввало бўлажак куда-кудағайларнинг техникавий куч-қудрати суриштирилади. Бундайроқ машина минган куёв боланинг ҳолига вой, то «Волга»ли бўлмагунча каллиғининг юзи уёқда турсин, тирноғини ҳам кўролмайди.

Қаипберган оқсоқол ҳам бир вақтлари техника деса юраги орзиқиб кетарди. Кенжатойи мукофотга «Волга» олганидан кейин кўнгли тоғдай кўтарилиб кетди. Ҳар куни набираларини бир машина қилиб кўча айланади. Кампири тушмагур ҳай-ҳайламаса, кўрпа ёстиғини кўтариб гаражга кўчиб ўтадиган ҳоли ҳам бор.

Аммо афсус, минг афсуски, ана шундай одамнинг иҳлоси бир сабаб билан техникадан қолди. Тунов куни машинасини юваётиб шамол тегдими, белида санчиқ пайдо бўлди. Ўғил-қизлари чақирган врачни яқинига йўлатмай, «мен фақат замонавий асбоб-ускунаси бўлган зўр дўхтирларда даволанаман» деб туриб олди. Уни авайлаб Мўйноқ район медицина бирлашмаси врачларининг кўригига олиб келишди. Не кўз билан кўрсинки, хоналарда «ялт-юлт» этиб турган аппаратларнинг бирортаси ҳам ишламади. Оқсоқол бу ердан ҳафсаласи пир бўлиб қайтди. Уйига келди-ю «мени Нукусга олиб боринглар, у ер марказ, аппаратларини бемалол ишлатадиган тажрибали дўхтирлари бор», деб икки оёғини бир этикка тиқиб туриб олди. Унинг гапини ерда қолдиришмади. Амма оқсоқолнинг кўнгли бу ердан ҳам чўкиб келди. «30,6 минг сўмлик Агат аппаратини, 6.4 минг сўмлик рентген урология столини, 2 минг сўмлик барокамерани ишлатмай қўйган дўхтирларнинг менга тишлари ўтмайди, ўзимнинг туркана доримдан қўймасин», деб койина-койина Мўйноққа қайтди. Келди-ю, редакцияга хат ёзди.

— Қорақалпоғистондаги даволаш муассасаларида фақат 75,5 минг сўмлик аппаратлар ишлатилмай ётган бўлса нима қилибди, — қўл силтади республика Соғлиқни сақлаш министрлигидаги маъсул раҳбарлар, — ўша Қаипберган оқсоқолингизга айтинг, тузалиб чиққандан кейин бошқа областларга ҳам бориб кўрсин. Кўрганлари буларнинг олдида урвоқ ҳам бўлмайди.

Областларга Қайипберган оқсоқол эмас, халқ контроли органлари билан республика Молия министрлигининг ревизорлари боришди. Ана аппарату, мана аппарат. Ҳатто энг кичкина даволаш пунктларида ҳам замонавий асбоб-ускуналар киши кўзини қамаштириб юборади. Бироқ текширувчиларнинг лов этиб ёнган ҳаваслари тез орада сув сепгандай ўчиб қолди. Негаки, врачларнинг оғирини енгил қиладиган бу аппаратларнинг жуда кўпи ишлатилмай чанг босиб ётарди. Самарқандда жами 186,7 минг сўмлик асбоб-ускуналар заводдан келтирилганича ҳатто яшиклардан чиқарилмай омборхоналарга уйиб қўйилибди. Самарқанд медицина институтида 26 минг сўмга сотиб олинган РУМ-22 рентген аппарати икки йилдан бери ўрнатилмай сақланмоқда. Андижон, Бухоро ва Қашқадарё областларининг даволаш муассасаларида ҳам 11—15 минг сўмлик асбоб ускуналардан фойдаланилмаяпти. Фарғона область сил касалликлари диспансерида беморлар учун сув ва ҳаводек зарур бўлган 7,7 минг сўмлик мўътадил иқлим яратадиган ускуналар, область касалхонасида эса 9,3 минг сўмлик 16 хил медицина аппаратлари занг босиб ётибди.

Республикадаги кўпгина даволаш муассасаларида мавжуд аппарат ва асбоблар ҳисоб-китоб қилиб борилмайди. Сирдарё области кўчма стоматология амбулаторияси ходимлари бундан фойдаланиб 16 минг сўмлик автобус ва 19 минг сўмлик қон олиш учун ажратилган автомашинанинг қисмларини талон-тарож қилиб юборишибди.

«Узмедтехника»нинг хўжалик ҳисобидаги марказий базасида ҳам анчагина киши билмас ишлар борлиги аниқланди. Бу ерда нормадагидан ортиқча 1,5 миллион сўмлик медицина асбоб-ускуналари тўпланиб қолибди. База директори Қосимхўжаева кадрларнинг ўрнини алмаштираверіб, ҳозир ким қаерда ишлаётганини ҳам билмай боши қотган. Саркисян, Солодовников, Вайнштейн, Душанбоевларни ўз ишини қўйиб бошқа касбларда ишлатди. У ҳатто Душанбоевга ёзилган 103 сўм иш ҳақини билса ҳазил, билмаса чин қабилида ўзлаштириб ҳам юборди. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги раҳбарлари эса бундай аҳволни билсалар ҳам хабарлари йўқдай кўзларини чирт юмиб юраверишди. Агар улардан «буёғи энди нима бўлади» деб суриштирилса «ҳозир асримиз техника асри. Нима кўп машинаю, асбоб-ускуналар кўп. Ўз номи билан темир-да, биттаси ишласа, бошқаси ишламаслиги мумкин, ҳечқиси йўқ» деб жавоб беришади. Хуллас, республика даволаш муассасаларида ана шунақа ажаб савдолар бўляпти.

Р. ТУРСУНОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ТАНҚИДДАН СЎНГ

Редакциямизга республика Пахта тозалаш саноати министрлигидан жавоб келди. Унда бундай деб ёзилган: Газетанинг шу йил 28 июнь сонида «Халқ контроли саҳифаси»да босилган материалда Янгиариқ пахта тозалаш заводида сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилаётгани танқид қилинган эди. Хабарда келтирилган фактлар текширишда тўла тасдиқланди. Министрлик Хоразм область пахта тозалаш корхоналари трестига рўй бераётган камчиликларни тугатишни топширди.

Танқидий материал шунингдек, область пахта тозалаш корхоналари раҳбарларининг йиғилишида ҳам муҳокама қилинди. Янгиариқ пахта тозалаш заводининг директори Отажонов ва бош инженер Авазматовлар қаттиқ огоҳлантирилди. Техника назорати бўлимининг бошлиғи Отамуродовга эса қаттиқ виговор берилди.

* * *

Газетада «Халқ контроли саҳифаси»нинг 28 июнь сонида босилган танқидий корреспонденцияда «Иржарсовхозстрой» тресті қурилишларни сабабсиз кечиктириб юбораётгани қайд қилинган эди. «Главсредазирсовхозстрой» бошқармасидан олинган жавобда юз бераётган қолоқлик сабаблари трест кенгашида атрофлича муҳокама қилингани айтилган. Кенгаш қарори билан 17-кўчма механизациялашган колонна бошлиғи К. Абдубаитов жиддий огоҳлантирилган ва унинг зиммасига Ержар посёлкасидаги ўқув комбинатини шу йилнинг ўзида фойдаланишга топшириш вазифаси юклатилган. Шунингдек, Мирзачўлдаги бир қанча уй-жой бинолари қурилиши суръатини тезлаштириш юзасидан ҳам аниқ режалар тузилган.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

ТУРНА ҚАТОР ПРИЦЕПЛАР

Терилган ҳосилни пешма-пеш қабул қилиб олиш тайёрлов пунктлари ходимларининг шу кунги асосий вазифасидир. Район халқ контроли комитети пахта қабул қилишни янада яхшилаш мақсадида барча пунктларда рейд ўтказди. Норин пахта тозалаш заводига қарашли қабул пунктларида мавсумга пухта тайёргарлик кўрилган. Колхозларга 30 минг дона этак ва 1400 та брезент юборилди. 59 та пахта ғарам майдончалари тайёрлаб қўйилди.

Текшириш пайтида ютуқлар билан бирга камчиликларга ҳам йўл қўйилгани аниқланди. Заводда «2-СБ-10» маркали пахта қуритиш цехи қурилиши ҳамон тугалланмаган. Пахта сифатини кўрсатадиган 54 та эталондан 20 тасигина тайёр. Тайёрлов ва лаборатория ходимлари колхозларга бориб теримчилар ўртасида пахта сифати тўғрисида тушунтириш ишларини олиб бормаётирлар. Бу ерда ҳатто классификатор ва лаборатория ходимлари аттестациядан ўтказилгани йўқ. Булар эса ўз навбатида сифатсиз пахта тайёрланишига сабаб бўляпти.

В. ҚУҚОНОВ.
Норин район халқ контроли комитетининг раиси.

ИЛҒОР ТАЖРИБА

НАЗОРАТНИНГ ТАЪСИР КУЧИ

Фарғона водийсидаги шаҳар ва қишлоқларнинг қиёфаси йил сайин ўзгариб боряпти. Янги-янги турар-жой бинолари, маданий-маиший объектлар қад кўтармоқда. Уларнинг кўпини қурилиш трестининг меҳнатсевар коллективи бунёд этмоқдалар. Қурилиш-монтаж ишлари планининг бажарилиши, биноларнинг вақтида фойдаланишга топширилишида халқ назоратчиларининг ҳам роли катта бўлмоқда. Трестнинг халқ контроли бош группасига бўлинма ва пудратчи ташкилотларда ҳаракат қилаётган 15 та цех группалари ва 11 та пост бирлашган. 311 халқ назоратчисининг кўпчилиги илғор қурувчилар ва инженер-техник ходимлардир.

Халқ контроли группаси партия комитети билан бирга тузиб чиққан ва йиғилишда тасдиқланган перспектив план асосида иш олиб бормоқда. Группа тўққизинчи беш йилликнинг ўтган даври мобайнида 70 марта текшириш ва рейдлар ўтказди. У ўзининг асосий диққат-эътиборини ишга тушириладиган объектларга қаратмоқда. Группа йирик қурилиш участкаларида вақтинча назорат постлари ташкил этган. Улар орасида слесарь В. Голишев бошчилик қилаётган пост айниқса намунали ишламоқда. Назоратчиларнинг сигнали билан группа сунъий чарм комбинати қурилишида янги ускуналар нотўғри сақланаётганини аниқлади. Маъмурият назоратчиларнинг талаби асосида қурилиш майдонлари атрофини ўраш, ёнғин ҳавфи олдини олиш ва ускуналарнинг сақланишини яхшилаш учун қўшимча маблағ ажратди. Группа аралашгандан сўнг бу ерда турар-жой бинолари учун ғовак плиталар тайёрланадиган механизмлар ишга туширилди.

Трест халқ контроли группаси фаолиятида тежамкорлик ва иқтисод қилиш режими алоҳида ўрин эгаллайди. Группа бу соҳада «Комсомол прожектори» штаби билан яқин алоқада бўлиб иш тутмоқда. Ҳар кварталда ўтказилаётган оммавий рейд-кўрикларнинг якуни ишчи коллективлари йиғишларида муҳокама қилинади. Группанинг кучи билан беш йилликнинг ўтган йилларида 110 тонна металл, 530 тонна цемент, 700 куб метр ёғоч материаллари, 1 миллион 250 минг киловатт-соат электр энергияси тежаб қолинди.

Группа илғор тажриба ва ишлаб чиқариш новаторлари бошлаган ташаббусларни кенг ёйишда ҳам ибратли ишлар қилмоқда. Ўтган йили қурувчилардан группага ариза тушди. Унда айрим раҳбарларнинг айби билан Злобин методи бўйича бинолар қурилишини жорий этиш кечикаётгани айтилган эди. Бу иш билан группанинг ишлаб чиқариш сектори шуғулланди. Халқ назоратчилари янги тажрибани жорий этиш юзасидан ишлаб чиққан тавсия кейинчалик шу масала юзасидан трест бошқарувчисининг чиқарган буйруғига асос қилиб олинди.

Халқ назоратчиларининг яқиндан бераётган ёрдами сабабли трест бўйича қурилиш ва монтаж ишлари плани ошириб бажарилмоқда. Бу йил трест қурувчилари жами 35,5 миллион сўмлик қурилиш ишларини бажарадилар. Бунда назоратчиларнинг ҳам муносиб ҳиссалари бўлади.

Д. МОНАСТИРСКИЙ,
Фарғонадаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли 8-қурилиш трести халқ контроли группасининг раиси.

1 миллион тонна маккажўхори дони учун

ҲИСОБДОНЛИКДА ГАП КЎП

Кейинги йилларда илғор маккажўхорикорлар бригадалари ҳақида гап борганда кўпинча бизнинг бригадамизни ҳам тилга оладиган бўлиб қолдилар. Бунга сабаб шуки, биз ҳам кўплар қатори партия ташкилотлари раҳбарлигида маккажўхори дони ва кўкпояси етиштиришда муайян муваффақиятларга эришдик. Масалан, 1973 йилда кенг майдонларнинг ҳар гектаридан 82,4 центнердан маккажўхори дони олиб, колхоз омборига 4.124 центнер сараланган дон топширдик.

[illegible]

Маккажўхорикорлик областда ва район партия ташкилотларининг диққат марказида бўлмоқда, бу соҳага ўқимишли, ташкилотчи кадрлар ишга юборилмоқда, унумдор ерлар шу экинга ажратилмоқда, сув, ўғит, техника воситалари вақтида етказиб берилмоқда. Ирригация-мелиорация ишларини кучайтириб, тупроқ унумдорлигини [illegible]

Бригада аъзолари ҳам [illegible] сонини ошириш чораларини кўрамиз. Ерларимиз шўр, сизот сув юза жойлашган. Шунга қарамай агротехника тадбирларини изчиллик билан амалга ошириб, кўкпоядан ҳам катта хирмон кўтармоқдамиз. Юбилей йилида 25 минг 650 центнер [illegible]

[illegible] ўғитлар билан озиқлантириб, чуқур шудгорламоқдамиз. Қиш фаслида ҳамма майдонларни яхоб сувига қондирамиз, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши профилактик чоралар ўтказамиз.

[illegible]

Барот МУРОДОВ,
Свердлов районидаги «Ўзбекистон» колхози маккажўхорикорлик бригадаси бошлиғи, Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми «ОВХ-14» типидаги қишлоқ хўжалик машиналарини ўзлаштириш ва ишлаб чиқаришда эришган муваффақиятлари ва актив рационализаторлик ишлари учун «Ташкимсельмаш» заводи ходимларидан бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

Калинин районидаги «Москва» совхози коллективи республикамизнинг олтин юбилейига муносиб совға тайёрладилар. Куни кеча ғалаба рапортига имзо чекилди. Улар эл дастурхонига пландаги 750 тонна ўрнига 829 тонна картошка, 500 тонна ўрнига 659 тонна полиз экинлари маҳсулотлари етказиб беришди. Совхозда сабзавот топшириш плани ҳам ортиғи билан адо этилди.

Совхоз азаматлари даладаги мўл-кўл ҳосилни чамалаб кўриб, давлатга яна 1100 тонна сабзавот, 100 тонна картошка топширишга аҳд қилдилар.

* * *

2-«Назарбек» совхози коллективи ҳам зафар қучди. Давлатга пландаги 4175 тонна ўрнига 4225 тонна сабзавот, 922 тонна картошка, 423 тонна полиз маҳсулотлари топширишди. Узум топшириш плани ҳам ортиғи билан адо этилди.

Ҳали далада ҳосил мўл. Соҳибкорлар давлатга яна 1000 тонна сабзавот, 250 тонна картошка етказиб бериш мажбуриятини олдилар.

* * *

3-«Назарбек» совхози коллективи 1505 тонна полиз маҳсулотлари ва 502 тонна картошка етказиб бериб, бу соҳадаги планларини ошириб адо этдилар.

Сабзавоткорлар мажбурият ҳисобига маҳсулот етказиб бериш билан бирга келгуси йил ҳосилига тайёргарлик ишларини жадаллаштирмоқдалар.

Ю. ЗИЕДОВ.

КИНО ВА МАТБУОТ

(КИНОШУНОСЛИК ВА КИНОТАНҚИДЧИЛИК ҲАҚИДА МУЛОҲАЗАЛАР)

КПСС Марказий Комитетининг «Адабий-бадиий танқидчилик ҳақида»ги қарори ижодкорлар, киношунослар томонидан чуқур ўрганилиб, Ҳамза номидаги санъатшунослик институти, Ўзбекистон кинематографчилар Союзи, киностудиялар бир қатор тадбирларни амалга оширдилар. Натижада илмий тадқиқотлар, рисолалар ва проблематик мақолалар яратилиб, уларда кинематографиямизнинг ривожланиш босқичлари, иттифоқдош республикалар ижодкорлари ўртасида ўрнатилган ҳамкорликнинг аҳамияти, сценарий ва актёрлар проблемаларини ҳал этиш йўллари ҳақида фикр юритилди. Бинобарин, жамоатчилик диққати муҳим масалаларга қаратилди. Москва ва Тошкент нашриётларида чоп этилиб, фақат киношунос ва ижодкорлар учунгина эмас, балки кенг томошабинлар, санъат мухлислари диққатига ҳавола этилган бу асарлар кинематографияда жўш ураётган ижодий жараённи акс эттиради. Ҳозир Маданият министрлигининг санъатшунослик институти ходимлари тайёрлаган ва Москвадаги «Искусство» нашриётига топширилиш арафасида турган «Ўзбек киносининг бугунги куни» назарий-проблематик мақолалар тўплами ҳам шу мақсадга хизмат қилади.

Бундан ташқари, Н. Ғаниев ва К. Ёрматов, М. Қаюмов ва Р. Пирмуҳамедов, Ш. Бурхонов ва О. Норбоева, Х. Девонов ва Л. Саримсоқова, И. Аъзамов ва А. Исматов каби кино санъатимизнинг турли бўғинига мансуб бўлган ижодкорларнинг кинематографик фаолияти бир қатор рисолаларда ёритилди. Ниҳоят, Москвада нашр этилаётган тўрт томлик «Совет кинематографияси тарихи» китобининг ҳар бир жилдида ўзбек киношуносларининг ҳам очерклари бор.

Кейинги вақтгача асосий диққат-эътибор кино тарихи саҳифаларини, экран санъатининг йирик арбоблари ижодини ёритишга қаратиб келинмоқда эди. Эндиликда кинематографиянинг назарий проблемаларини янада кенгроқ ёритиш учун ҳам шароит вужудга келмоқда. Демак, бу соҳадаги изланишлар маҳсули томошабинга — китобхонга етиб бориши учун фақат илмий-текшириш институтларинигина эмас, балки нашриётлар, газета ва журналлар редакциялари, телевидение ва радио комитетлари ҳам ташаббус кўрсатишлари керак. Нашриётлар планларини тузишда мавжуд кучлардан кенг фойдаланиш йўлларини кўзда тутиш мақсадга мувофиқ бўларди. Эҳтимол, нашриётлар ва редакциялар қошидаги авторлар советини санъатшунослар ҳисобига кенгайтириш ва ана шу советлар ишини жонлантириш керакдир. «Санъатлар ичида энг муҳими», «Ленин кино ҳақида», «Партия кино ҳақида» тўпламларининг ҳанузгача ўзбек тилига таржима қилинмагани барчани ўйлантириб қўяди. Кўпгина чет эл тилларига таржима қилинган С. Эйзенштейн, В. Пудовкин, А. Довженконинг тадқиқотлари билан ўзбек китобхонлари, санъат мухлислари ўз она тилларида танишишни хоҳлайдилар, албатта.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, ўзбек киноси ва унинг етук арбоблари ҳақида ҳикоя қилувчи ўндан ортиқ тадқиқотларнинг илмий-назарий савиясини тўла-тўкис очиб берувчи тақризлар ҳали эълон қилинганича йўқ. Дарвоқе, янги фильмларнинг кўпчилиги ҳам тақризчиларнинг диққатидан четда қолмоқда. КПСС Марказий Комитетининг қарорида айтилганидек, «кўпгина китоблар, спектакллар, фильмлар, бадиий кўргазмалар, музика асарлари, концерт программалари танқидчиликнинг диққат-эътиборидан умуман четда қолиб кетмоқда». Кейинги йилларда республикамизда яратилган «Саратон», «Ёз ёмғири», «Ой бориб омон қайт», «Машаққатли йўл», «Дилбарим», «Семурғ», «Шиддат», «Сенга пешвоз», «Бу ёқимтой йигит», «Тоғлар чорлайди», «Кекса уста васиятлари» каби бадиий фильмлар, ўнлаб ҳужжатли, илмий-оммабоп, телевизион кинофильмлар, мультипликацион ленталар ҳақида матбуот саҳифаларида атрофлича фикр юритилмади. Айниқса, тарихий-инқилобий трилогия «Осиё устида бўрон», «Инқилоб чавандозлари» ва «Қора консулнинг тугатилиши» фильмларининг таҳлил қилинмагани (трилогиянинг айрим сериялари мазмунини айтиб берувчи «тақризларни» ҳисобга олмаганда) ва ижодкорлар тажрибаси умумлаштирилмагани ачинарлидир.

Адабий-бадиий танқидчиликдаги, хусусан, киношунослик ва кинотанқидчиликдаги нуқсонларни бартараф этиш учун малакали мунаққидлар сафини тобора кенгайтириб бориш керак. Лекин КПСС Марказий Комитетининг қарорида айтилганидек, университетларда ва гуманитар олий ўқув юртларида танқидчилик соҳасида студентлар ҳамда аспирантларни ихтисослаштириш учун тегишли шарт-шароит яратиб берилмаган, бу иш адабиёт ва санъат ўқув юртларида ҳам қониқарли даражада йўлга қўйилмаган. Бинобарин, қарорда кўрсатилган ўқув юртларида кино назарияси ва тарихи бўйича лекциялар ўқишни, жанговар газета жанри — кинотақриз бўйича семинарлар ўтказиш ва фильмлар кўриги ҳамда муҳокамаларини уюштиришни жиддий йўлга қўйиш лозим.

Газеталарда кино масалалари бўйича эълон қилинаётган мақолаларнинг савияси қандай? Уларнинг фақат иккитасини таҳлил қилиб кўрайлик.

Тақризни таҳлил қилиш — оғир иш. Чунки бир журналист фильмнинг бир фазилатини таъкидламоқчи бўлади ўз тақризида. Бошқа мунаққид эса худди ана шу фильмнинг бошқа хусусиятларини кўрсатмоқчи бўлади. Бинобарин, бу икки тақриз бир биридан фарқ қилади. Шу боисдан биз кинотақриз учун бирор «андазани» тавсия этиш ниятида эмасмиз. Биз бир-икки тақризни санъатшунослик фани нуқтаи назаридан таҳлил қилишга уриниб кўрамиз ва киношунослик фанининг қалдирғоч арбоблари тажрибасидан келиб чиқиб айрим мулоҳаза ва таклифларимизни келтириш билан чекланамиз.

«Ленин йўли» газетасининг (Самарқанд области) 1973 йил 24 март 58 сонида «Инсон эзгуликка интилади» тақризи босилган. Унда «Энг сўнгги кун» бадиий фильмининг бир қатор фазилатлари ҳақида фикр юритилади. Семен Ковалевнинг олижаноб фазилатларини улуғловчи бу кинофильм драматургияси батафсил таҳлил қилинади. Худди шу газетанинг 1973 йил 23 январь куни эълон қилган «У томондан келган одам» тақризида эса фильмнинг мазмуни айтиб берилади. Газета ва журналларда эълон қилинган тақризлар ҳам ижодкорларга, ҳам томошабинларга мўлжалланган бўлади. Бинобарин, таҳлил қилинаётган фильмнинг сюжет қурилиши ҳақида фикр юритиш зарур, албатта. Лекин кинофильмнинг режиссураси, актёрлар ижроси, оператор, рассом ва бастакорнинг кўп ойлик изланишлари натижасида ижод қилинган синтетик образ ҳақида кўтарилган мавзуни, эпизодларнинг композицион қурилишини кўрсатиш мумкин. Демак, тақризчи фильм синтетик санъат асари эканлигини унутмаслиги керак. Бу эса ёндаш санъат вакиллари иштирокида яратилган кинофильмнинг турли бадиий воситаларини таҳлил қилиш керак демакдир. Айрим фильмларда баъзан бадиий компонент устун туриши ҳам мумкин. Масалан, «Улуғбек юлдузи»да ижрочилик санъати устун турган бўлса, «Иваннинг болалиги» кинофильмида тасвирий воситалар устун туради. Демак, фильмда устун турган бадиий компонент олижаноб ғояни очиш учун хизмат қилишини кўрсатиш тақризчининг вазифаси бўлиб қолиши мумкин. Биз юқорида айтиб ўтган «Энг сўнгги кун» фильмида улкан санъаткор Михаил Ульянов яратган Ковалёв образи диққатга сазовордир. Сценарий ҳам худди шу актёрнинг имкониятлари ҳисобга олиниб ёзилган. Эҳтимол, тақриз ҳам ана шу ҳақда — замондошимиз ҳақида ҳикоя қилувчи фильмда ижрочилик санъати устун тургани сабабини очиш лозимдир?! Шу ҳолда фильмнинг бадиий шакли ва мазмунини узвий боғланган ҳолда таҳлил қилишга яна бир имконият туғиларди.

Санъаткорнинг ижодий портретларини чизишда ҳам назарий проблемаларни ёритиш мумкин. Масалан, Наби Ғаниевнинг ижодий йўлини кўрсатиш жараёнида шарқ фольклорининг кинога кўрсатган таъсири ҳақида, экран санъатининг ривожланишида анъанавий халқ театри ва профессионал ўзбек театри тутган ўрин ҳақида чуқур фикр юритиш мумкин. Газета саҳифасида бундай фикрлар учун ўрин етишмайди, дейишлари мумкин. Дарҳақиқат, газета материалларнинг ихчам бўлишини талаб этади. Лекин санъат ва санъатшунослик масалаларини изчиллик билан ёритиб бориш учун доимий рубрикалар, «Киноҳаваскорлар клубларини» очиш мумкин. Бу КПСС Марказий Комитетининг «Адабий-бадиий танқидчилик ҳақида» қабул қилган қарорида таъкидлаб ўтилган нуқсонларни бартараф этишнинг йўлларидан биридир.

Бадиий танқидчилик, газета ва журналлар олдида турган вазифалар масъулиятли ва олижанобдир. Газета ва журналлар ҳозирги замон адабий жараёнидаги ҳодисаларни ҳозиржавоблик билан ёритиб бориши, ленинча партиявийлик ва халқчиллик принципларининг мустаҳкамланишига ҳар тарафлама кўмаклашиши, совет санъатининг юксак ғоявий-эстетик савияси учун курашиши лозимлиги қайд қилинади партия ҳужжатларида. Республикамиздаги матбуот органлари, мунаққидлар отряди ана шу вазифаларни бажариш учун куч-қувватларини аямайдилар, деган умиддамиз.

Ҳамидулла АКБАРОВ,
санъатшунослик кандидати.

ОСИЁ ХАЛҚЛАРИ ТИНЧЛИК ТАРАФДОРИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС мухбири). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг «Осиёда тинчлик ва хавфсизлик учун кураш — ҳозирги замоннинг муҳим вазифаси» шиори остида ўтган ва Тошкентда тугаган халқаро учрашув қатнашчиларига табрикномаси ҳамда ушбу анжуманнинг Осиё жамоатчилиги ва халқларига мурожаатини Ҳиндистоннинг демократик жамоатчилиги кенг кўламда қўллаб-қувватламоқда ва маъқулламоқда. Прогрессив «Пэтриот» газетаси Л. И. Брежнев мактубини ва мурожаат текстини баёнини бериб, учрашув қатнашчиларининг Осиёда тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш ҳамда Ҳинд океанини «тинчлик зонасига» айлантирайлик деган даъватини маъқулламоқда. «Тошкентдаги учрашув қатнашчилари, — деб ёзади газета, — Осиё халқларини Осиёда Ҳинд океанини «тинчлик зонасига» айлантирилишига ҳалақит беришга уринаётган империализмнинг кирдикорларини барбод этиш учун зарур ҳамма чораларни кўришга даъват этдилар».

Газета учрашув қатнашчиларининг Ҳиндистон ва Покистон ҳукуматларига мурожаат қилиб, нормал дўстона муносабатларни тиклаш борасида биргалашиб куч-ғайрат кўрсатишни давом эттиришга чақиригини ҳам ижобий баҳоламоқда.

ФРАНЦИЯ. Мана икки ойдирки, француз деҳқонлари ўзлари етиштираётган маҳсулотларнинг харид нархини оширишни талаб қилиб ўтказаётган намойишлар давом этмоқда. Суратда: Ницца кўчаларида деҳқонлар намойиши.

Кейстон—ТАСС фотоси.

ПАРЛАМЕНТЛАРАРО ИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ТОКИО, 2 октябрь. (ТАСС). Бугун Япония пойтахтида парламентлараро иттифоқ 61 конференциясининг расмий очилиш маросими бўлди. Конференцияда 67 мамлакатдан келган 500 га яқин делегат иштирок этмоқда. СССР Олий Совети делегациясига Иттифоқ Советининг раиси А. П. Шитиков бошчилик қилмоқда.

Бу йилги конференция парламентлараро иттифоқнинг 85 йиллик бутун тарихидаги энг ваколатли конференциядир. Конференция қатнашчилари 10 кун мобайнида кўплаб масалаларни, шу жумладан, қуролсизланиш проблемасини, Яқин Шарқдаги вазиятни, Кипрдаги воқеаларни, энергетика танқислигини ва аҳолининг жойлашиш проблемасини муҳокама қиладилар.

ВАРНАДА ХАЛҚАРО СЕМИНАР

СОФИЯ, 2 октябрь. (ТАСС). Варнада «Ғалаба қозонган ишчилар синфи тарихий тажрибасининг интернационал аҳамияти ва ҳозирги замон идеологик кураши» мавзуида халқаро семинар бошланди. Илмий анжуман Болгарияда социалистик революция ғалабасининг 30 йиллигига бағишланган. Семинар иштирокчилари муҳокамасига қуйидаги икки масала қўйилди: социалистик революциянинг ғалабаси учун курашда коммунистик партиялар тажрибасининг аҳамияти, шунингдек, халқаро вазиятдаги ўзгаришлар ҳамда ишчилар синфи курашининг муҳим проблемалари. Семинарда совет олимлари ҳам қатнашмоқдалар.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ПОРТУГАЛИЯДАГИ АҲВОЛ

ЛИССАБОН. (ТАСС). Португалияда ҳаёт изга кирди. Лиссабонда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида давлат муассасалари, фабрикалар, заводлар ва транспорт нормал ишлаб турибди.

Пойтахтдан кейин мамлакатнинг бошқа кўпгина шаҳарларида «Қуролли кучлар ҳаракати»ни, муваққат ҳукуматни ва янги президентни қўллаб-қувватлаш юзасидан оммавий халқ намойишлари бўлиб ўтди. Демократик партиялар, касаба союзлари, жамоат ташкилотлари, меҳнаткашлар реакциянинг ҳар қандай кирдикорларига зарба беришга қатъий аҳд қилганликларини билдирмоқдалар.

Бу ерда Португалия демократик ҳаракатининг баёноти эълон қилинди. Мамлакатнинг антифашист кучларини бирлаштирган бу сиёсий ташкилот Португалия халқини муваққат ҳукуматни ҳамда янги президентни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлашга даъват этди.

Реакция ҳали таслим бўлганича йўқ. Шунинг учун халқ ҳамиша сергак бўлиб туриши зарур. Мамлакатда демократияни мустаҳкамлаш, ва ривожлантириш учун кураш — ҳозирги вақтда кун тартибида туриши керак, дейилади баёнотда.

Бош министр В. Гонсалвиш ҳукумат резиденциясида матбуот конференцияси ўтказди. Биз оғир даврни бошимиздан кечирмоқдамиз, деди у. Мамлакатнинг 50 йил давомида фашизм режими зулми остида ҳаёт кечирганлиги ўз оқибатларини қолдирди. Бизга эски режимдан мерос бўлиб қолган муаммолар бор. Биз, миллий ҳаётининг турли соҳаларида кўпгина проблемаларни ҳал қилишимиз керак, аммо бизда шу вазифани бажариш учун зарур воситалар мавжуд.

Бош министр яқинда бўлиб ўтган воқеалар вақтида қамоққа олинган реакциячилар революцион қонунга мувофиқ судга бериладилар, уларнинг мол-мулки мусодара қилинади, деб айтди.

В. Гонсалвиш таъкидлаб ўтдики, «Қуролли кучлар ҳаракати» тараққиёт ва антифашизм программаси бўлган ўз программасини амалга оширади ва бошқаларни ҳам шу программани бажаришга мажбур қилади. Португалия халқи бу программани маъқуллади.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ ПРАГА. СССРнинг ЧССРдаги элчиси В. В. Мацкевич совет элчихонаси биносида СССР Олий Совети Президиуми аъзоси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. Шчербицкий бошчилигидаги СССР Олий Совети делегацияси шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг раиси Л. Штроугал, Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиуми аъзоси, ЧССР федерал мажлиси раиси А. Индра, Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиуми аъзолари В. Биляк, К. Гофман, И. Кемпний, И. Корчак, И. Ленарт, П. Цолотка, Чехословакиянинг бошқа таниқли партия, давлат ва жамоат арбоблари бор эдилар.

Қабул самимий, дўстона вазиятда ўтди.

◆ УЛАН-БАТОР. Жанубий Вьетнам Халқ озодлик фронти Марказий Комитети Президиумининг Раиси, Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат революцион ҳукумати маслаҳат кенгашининг Раиси Нгуен Хиу Тхо бошчилигидаги Жанубий Вьетнам Республикаси делегацияси расмий дўстлик визити билан бу ерга келди.

Аэропортда вьетнамлик меҳмонларни МХРП Марказий Комитетининг биринчи секретари, МХР Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси Ю. Цеденбал, МХР Министрлар Советининг Раиси Ж. Батмунх, монголиялик бошқа раҳбарлар кутиб олдилар.

◆ ГАВАНА. Визит билан бу ерда бўлган АҚШ сенаторлари Ж. Жуавитс ва К. Пелл ватанига жўнаб кетдилар.

Революция саройида бир кун олдин Куба Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, революцион ҳукумат бош министри Фидель Кастро билан сенаторлар Ж. Жуавитс ва К. Пелл ўртасида узоқ давом этган суҳбат бўлиб ўтди. Сенаторларни шунингдек Куба республикасининг президенти Освальдо Дортикос ва Куба ташқи ишлар министри Рауль Роа ҳам қабул қилдилар.

Бу 1961 йилда икки мамлакат ўртасидаги дипломатия муносабатлари узилганидан кейин АҚШ конгресси аъзоларининг Кубага қилган биринчи визитидир.

(ТАСС).

ИРҚЧИЛАР ТАЛВАСАСИ

ГДРда чиқадиган «Хорицонт» ҳафталик журнали Жанубий Африка Республикаси томонидан босиб олинган Намибиядаги аҳвол тўғрисида мақола босиб чиқарди. Новости матбуот агентлиги ана шу мақолани баъзи бир қисқартишлар билан газетхонларга тақдим қилади.

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

Жанубий Африка Республикаси ирқчилари Намибияни ғайри қонуний равишда босиб олганларидан сўнг шу мамлакатдаги озодлик учун курашувчиларга нисбатан террор ва ўтакетган таъқиб қилиш ишларини кучайтириб юбордилар. Яқингинада оқ танли ирқчилар Ангола ва Замбия чегарасида бутун бошли бир қишлоқни ер билан яксон қилишганлиги ҳақида хабар берилган эди. Ёлланган қотиллар қишлоқнинг 105 фуқаросини отиб ташлашди, жонсиз мурдалар устига бензин қуйиб ваҳшийларча ёқиб юборишди. Қишлоқда истиқомат қилиб келувчи 74 ёшлик бир кексагина яшириниб қолишга имкон топди ва Замбияга қочиб ўтишга улгурди. У Форстернинг ёлланган жаллодлари томонидан қилинаётган навбатдаги ҳунрезликлар тўғрисида батафсил гапириб берди.

Жанубий Африка Республикасининг ҳукмдорлари ҳар қандай прогрессив ҳаракатни шу заҳотиёқ бўғиб ташлашга ҳаракат қилмоқдалар. Чунки, бундай ҳаракатлар бора-бора апартеидга қарши оммавий ҳаракатга айланиб кетишидан ғоят ҳавотирланадилар.

Бу ерда икки кишидан ортиқ одамнинг тўпланиб ўзаро суҳбатлашиб ўтиришлари бутунлай тақиқлаб қўйилган. Ҳатто черковларда ҳам айғоқчилар бетўхтов изғишгани-изғишган. Мамлакатда зўравонлик шундай кучайиб кетганки, бундан оддий халқ қаттиқ азоб чекмоқда. Англияда чиқадиган «Обсервер» газетасининг ёзишига қараганда, Жанубий-Ғарбий Африка Халқ ташкилотининг кун сайин ортиб бораётган обрўси ва унинг эришаётган муваффақиятлари ана шундай қаттиқ қўллилик билан қасос олишларга сабаб бўлмоқда. Жанубий-Ғарбий Африка Халқ ташкилоти мустақиллик ва инсоний ҳуқуқлар учун кураш йўлида кейинги пайтларда омма орасида катта обрў ва эътибор қозонмоқда.

Португалиядаги воқеалар Жанубий Африка ирқчилари сафларида анча саросимага тушиш ҳолларини вужудга келтирди. Форстер режими эндиликда Ангола ва Мозамбикдан ишончли нажот кутишга асло кўзи етмай қолди. Чунки, бу мамлакатлар унинг қалқони бўлиш давридан ўтиб кетди.

Намибияни қўлдан чиқариб юборишдан юзага келган хавотирланиш кайфияти тобора кучайиб бормоқда. Агар ирқчилар Намибияни қўлдан чиқариб юборгудек бўлсалар, қанчадан қанча беҳисоб бойликлар келтириб турган уран, германий, рух, олмос, ваннадий, олтин, кумуш, мис ва нефть конларидан маҳрум бўлиб қоладилар.

Жанубий Африка Республикаси ўзининг барча хатти-ҳаракатлари билан НАТО ҳарбий иттифоқига кириб олишга уринаётганлиги кун сайин яққол кўзга ташланмоқда. Бу билан У Африканинг жанубида мустамлакачиликнинг нураб бораётган жараёнини оз вақтга бўлса ҳам тўхтатиб туриш учун бутун жон-жаҳди билан уриниб кўрмоқчи. НАТО штабида Преториянинг ирқчиликдан иборат режимини сақлаб қолиш учун конкрет режалар ишлаб чиқилди. Бу режаларга мувофиқ бирор «фавқулоддаги аҳвол»нинг юзага келиши мумкин бўлган тақдирда қўлланиладиган чора-тадбирлар дарҳол ишга солиниши мумкин. Ўз навбатида Жанубий Африка Республикасида ҳам янги тадбирларни амалга ошириш режалари тузилган. Бу билан ирқчилар ҳукмдорлари Атлантика қўмондонлигига «ёқиш» учун очиқдан-очиқ лаганбардорлик йўлига ўтмоқдалар. Чунончи, Саймонстаундаги ҳарбий денгиз базаси анча кенгайтирилди ва мустаҳкамланди. Яқинда Намибияни кесиб ўтиб, Анголагача етиб борувчи 4500 километрлик йўл қурилиб битказилди.

Буларнинг ҳаммаси ирқчиларнинг талвасага тушиб қилаётган ҳаракатларини яққол кўрсатувчи далиллардир.

(«ХОРИЦОНТ»—АПН).

Н. М. МУРОДОВНИНГ ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Сурхондарё область партия комитетининг собиқ биринчи секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Нуриддин Муродович Муродовнинг республика экономикаси ва маданиятини ривожлантириш соҳасидаги катта хизматларини эътиборга олиб ва унинг хотирасини абадийлаштириш мақсадида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарор қилдилар:

Партия, совет ва жамоат ташкилотларининг Сурхондарё область Шеробод районидаги «Дўстлик» совхозига;

Наманган шаҳридаги 25-ўрта мактабга;

Тошкент шаҳри кўчаларининг бирига Нуриддин Муродов номини бериш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.

Тошкент шаҳар ижроия комитети ва Ўзбекистон ССР Маданият министрлигига марҳумнинг қабрида бюст ўрнатиш топширилсин.

Ахборот

КЕЧАГИ ПОЧТАДАН

МОСКВАЛИКЛАР ТУҲФАСИ

Олмалиқ химиклари Москва гидромашина қурилиши заводи ишчилари билан ўзаро ҳамкорлик қилиб келадилар. Яқинда заводда фосфор кислота олишда қўлланиладиган насос ишлаб чиқарилди. Пойтахтликлар бу қулай [illegible] насосларнинг дастлабки партиясини Олмалиқ кимёгарларига совға қилдилар. Улар кейинчалик бундай насосларни кўплаб ишлаб чиқариб, Ўзбекистондаги химия заводларига етказиб берадилар.

С. КОСТИРКО.

ҲАМКАСБЛАР УЧРАШУВИ

Тошкентдаги экспериментал механика заводининг бир группа ишчи ва мутахассислари минсклик ҳамкасбларидан меҳмон бўлишди. Улар биргаликда социалистик мусобақа натижаларини муҳокама қилдилар. [illegible] Бу борада социалистик мусобақа кубоги тошкентликларга тегди. Мезбонлар дўстлик рамзи сифатида Белоруссия [illegible] Янка Купаланинг бронзадан ишланган бюстини тақдим қилишди. Меҳмонлар эса [illegible] касбларига [illegible] тайёрлайдиган автомат совға қилдилар. Ўзбекистонликлар Минскнинг диққатга сазовор жойларида ҳам бўлдилар.

Л. ФРАД.

ШИРИНАК

«Бизга сифатли қишлоқ хўжалик техникаси етказиб бераётган шаҳарлик ишчиларга мўл-кўл ноз-неъматлар етиштирамиз!» [illegible]

А. НАЗАРОВ.

Шунингдек, [illegible] Т. Хушназаров, Қ. Маликов, Ф. Расметов, [illegible] Т. Сотимов, [illegible] А. Маматқулов, М. Пошажонов, [illegible] А. Пўлатов, С. Курбонов, [illegible] Х. Маҳфиратов, О. Назаров, [illegible] А. Мирзаев, А. Алламуродов, [illegible] Ж. Юсупов [illegible]

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йил

ҲАВАС ҚИЛСА АРЗИГУЛИК ТАҚДИР

ФАРҒОНА ҚИЗИ

Фарғона область ўлкашунослик музейи экспозицияси Фарғона водийсида Совет ҳокимияти қарор топиши тўғрисида ҳикоя қилувчи янги материаллар билан бойиди. Музейга келувчиларнинг эътиборини Ўзбекистон коммунистлари биринчи съездида ва Ўзбекистон ССР Советларининг биринчи таъсис съездида Фарғона областидан қатнашган делегатлардан бирининг вақт ўтиши билан эскириб кетган фотосурати ўзига жалб этади.

Бу — Тожихон Шодиева эди. Ўзбек аёллари орасидан етишиб чиққан дастлабки бу фаол жувоннинг ёшлиги мушкул бўлган эди. Қизнинг камбағал ота-онаси уни икки юз сўм пул ва бир қоп ғалла эвазига бойга хотинликка сотиб юборади. Совет ҳокимияти келиши билангина бошқа ўзбек қиз-жувонлари сингари Тожихон ҳам ҳақиқий ҳаёт нималигини билди. Шодиева жўшқин ижтимоий ишга бутун вужуди билан берилиб кетди. 1920 йилда унинг энг эзгу нияти рўёбга чиқди — Тожихон партия сафига қабул қилинди.

Тожихон Қўқон уезд комсомол комитетининг ходими сифатида хотин-қизларни озодликка чиқариш борасида жуда катта иш қилди. Уларни янги ҳаёт қурилишига актив жалб этди. 1924 йилда Тожихонни комсомолнинг олтинчи съездига делегат қилиб сайлашади. У бу ерда, Москвада В. И. Лениннинг содиқ дўсти ва сафдоши Надежда Константиновна Крупская билан учрашди.

Тожихон ўша унутилмас кунлардаги воқеаларни тўлқинланиб эслайди: «Съездда мени президиумга сайлашди. Мен стол атрофида ўтирганимда ҳам паранжида эдим. Делегатлар мени кўргач: «Паранжингни ташла, юзингни оч!» деб баланд овоз билан қичқира бошлашди.

Менинг ёнимда Н. К. Крупская ўтирган экан. Надежда Константиновна одамлар менга қараб қичқираётганликларини тушунтирди. У залга мурожаат қилиб, шу топдаёқ менинг тарафимни олиб, сўзга чиқиши биланоқ паранжисини ташлайди, деб айтди. Фарғона комсомолларига мукофот қилиб берилган Қизил байроқни мен паранжисиз очиқ юз билан қабул қилиб олдим».

— Энди сира паранжи ёпинмагин, ўзинг ўқигин ва бошқаларни ҳам маърифатли қилгин, ҳамиша коммунист бўлгин, — деди Надежда Константиновна.

Шодиева Қўқонга бамисоли онадан янги туғилгандай бўлиб қайтиб келди. У ер-сув ислоҳотини ўтказишда, ўзбек хотин-қизларини озодликка чиқариш учун умумхалқ юриши «Ҳужум»ни ташкил этишда иштирок қилди. Фарғона МТСи сиёсий бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлади.

Шодиева 1958 йилдан буён то ҳозиргача Усмон Юсупов номли боғдорчилик-узумчилик совхозига раҳбарлик қилиб келяпти. У совхозни республикадаги ихтисослашган пешқадам хўжаликларга етказиб олиш учун кўпдан-кўп куч-ғайрат сарфлади.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик юбилейи арафасида партия ҳамда меҳнат ветерани Тожихон Шодиева етмишинчи йилларнинг комсомоллари, йигит-қизлари билан тез-тез учрашиб, ўзининг жўшқин ёшлиги тўғрисида, ўзбек диёрида Совет ҳокимиятининг ўрнатилиши ва мустаҳкамланиши ҳақида, ўзбек хотин-қизларининг ҳаётида рўй берган ўзгаришлар тўғрисида ҳикоя қилиб беради. Ҳозир Ўзбекистон саноати, қурилиши ва транспортида ишлаётган ходимларнинг қирқ процентдан зиёдроғи аёллардир, буларнинг чорак миллионга яқини олий ва ўрта маълумотли мутахассис хотин-қизлардир. Икки мингдан зиёдроқ қиз-жувонлар «зангори кема»ларнинг дарғалари — шу кунларда улар юбилей йили ҳосилини машинада териб олмоқдалар. Халқ хўжалигининг турли соҳаларида эришган жуда катта ютуқлари учун Ўзбекистонда юздан ортиқроқ аёл Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган. Шулардан ўн беш киши Фарғона областидандир. Ўттиз етти минг аёл СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларига, маҳаллий Советларга депутат қилиб сайланган. Тожихон Шодиева, — деб ёзади ЎзТАГ мухбири В. Татаринов, шулар тўғрисида фахрланиб гапиради.

Республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида олтин юбилейга тайёргарлик ишлари кундан-кунга қизитилаётир, кўча ва хиёбонлар, квартал ва маҳаллалар байрам либосига бурканмоқда. Суратда: Тошкент шаҳар Октябрь районидаги «Социализм» маҳалласининг активлари ҳам юбилейга қизғин тайёргарлик кўришмоқда, қутлуғ тўй арафасида улар амалга ошириладиган тадбирларни маслаҳатлашмоқдалар.

Ж. Тўраев фотоси.

спорт

ШАХМАТ

Тож даъвогарларининг финал матчида саккизинчи партия ўйналди. Бу сафар қора доналар сурган Корчной французча ҳимоя усулини танлади. Карпов бўлса, 12-юришда бошқача йўл тутди. Шу тариқа 41-юришда ўйин Карповнинг бироз устунлиги билан кечиктирилди. Ҳисобда ҳамон Карпов олдинда — 2:0.

ФУТБОЛ

Олий лига вакилларидан тўрт команда Европа кубоклари учун такрорий учрашувлар ўтказди. Пойтахтлик динамочилар Швециянинг «Эстер» командасини қабул қилиб, 2:1 ҳисобида ғалаба қозондилар. Майдон эгаларининг сафар ўйинида киритган икки тўпи муҳим роль ўйнади. Энди улар УЕФА кубоги учун курашни давом эттирадилар. Спартакчилар эса, аксинча бундай имкониятни бой беришди. Улар Югославияда маҳаллий «Вележ» командаси билан учрашиб, 0:2 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Кубок эгалари кубоги учун учрашувни киевлик динамочилар Софияда ўтказишди. ЦСКА командаси билан бўлган бу ўйинда ягона тўп киритилди. Динамочи Блохиннинг бош билан киритган тўпи командага ўйинни давом эттириш имконини берди. «Арарат» командаси чемпионлар кубоги учун курашни давом эттирадиган бўлди. Арманистон футболчилари Норвегиянинг «Викинг» командасини ютиб (4:2), нимчорак финалга чиқишди.

ТЕННИС

Тошкентда ўтказилаётган СССР шахсий биринчилиги давом этмоқда. Москвалик Молокоедов динамочи О. Гавриловни енгиб, кўпчиликни ҳайратга солганди. Энди у, Арманистон чемпиони Г. Карапетян устидан (6:3, 4:6, 10:8) умумий ҳисобда ғолиб чиқди.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЕТИ ЙЎЛИДА

ЁНМАЙДИГАН ЁҒОЧ

«Главташкентстрой» 1-ёғочсозлик заводида ёнмайдиган ёғоч тайёрлаб чиқарилляпти. Бу ерда ишлаётган қурилма ёғочга ёндирмайдиган модда сингдиради. Модда сингдирилиши лозим бўлган ёғоч деталлар қуритилиб контейнерга тахланади ва иссиқ эритма солинган ваннага ботирилади. Орадан 4-5 соат ўтгач ёғочнинг «ғоваклари» кенгаяди. Энди ваннанинг қуйи зонасига бакдан ўтдан муҳофаза қилувчи суюқлик совуқ эритмаси қуйила бошлайди. У иссиқ эритмани бошқа бир ваннага тошириб чиқариб 4-5 соатда ёғочнинг зарур чуқурлигига қадар сингийди. Энди контейнерни ваннадан чиқариб ёнмайдиган ёғочни қурилишга юбораверишмумкин, установка йилига 2 минг куб метргача ёғочга ишлов беради.

Шу вақтгача маълум модда сингдириш методлари қониқарли натижа бермасди. Чунки ёғоч иссиқ ваннадан совуқ ваннага олиб ўтилганида очиқ ғовакларига ҳаво кириб қоларди. Бу ерда эса бутун процесс ҳаво кирмайдиган битта идишнинг ўзида бўлади. Эритма температурасининг бирдан катта ўзгариши — модда сингиш самарасини оширади.

Республиканинг ўт ўчириш хизмати «Главташкентстрой» саноат корхоналари бошқармасининг конструкторлик бюроси ишлаб чиққан установка маҳсулотини маъқуллади. «Ёнмайдиган ёғоч» Ўзбекистон пойтахтидаги цирк, янги телемарказ қурилишида ҳамда тўққиз қаватли уй-жойлар қурилишида ишлатилади.

(ЎзТАГ).

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ЎРМОН АПТЕКАСИДА

Боботоғ этакларидаги дарё ва сой соҳилларида маймунжийда пишиб ҳамма жойда бамисоли гулхан ёқилгандек бўлиб кетди. Боботоғ ўрмон хўжалигининг ўрмончилари республикада биринчи бўлиб дармондорига бой бўлган шифобахш шу мевани йиғиштириб олишга киришдилар. Меванинг бир қисми маймунжийда мойи олиш учун, бошқа бир қисми эса консерва ишлаб чиқарадиган корхоналарга мураббо, ичимликлар тайёрлаш учун жўнатилади.

Ўзбекистондаги тоғлар шифобахш ўт-ўлан ва меваларга бойдир. Ўрмоншунослар, ҳозир ҳамма жойда шифобахш ўсимликларни йиғиштириб олмоқдалар. Ҳозирнинг ўзидаёқ 780 тоннадан зиёд—йиллик планадагига нисбатан икки баравар кўп шифобахш ўт-ўлан йиғиштириб олинди. Узун ва Бурчмулла ўрмон хўжаликлари мамлакатнинг фармацевтика корхоналари учун термопсис ва унгериянн кўплаб етказиб бермоқда. Маҳаллий аҳоли ҳозирнинг ўзидаёқ бир неча юз тонна шифобахш ўт-ўлан йиғиб берди. Бу йил ўрмон хўжаликлари биринчи марта зизифора тайёрлаб берди.

Тоғларда наматак мевасини йиғиштириб олишга киришилди. Бу йил бултургига нисбатан учдан бир ҳисса кўп наматак меваси тўплаш мўлжалланмоқда. (ЎзТАГ).

Ҳеч ким, ҳеч қачон унутилмайди

ЎЛИМЛАРНИ ҚОЛДИРИБ ДОҒДА...

Шаҳрихоннинг марказий кўчаларидан бирида кўринишидан эллик ёшлардаги, сочига оқ оралаган, забардаст гавдали, қирра бурун, қарашлари бургутникидек ўткир кишини тез-тез кўриб тураман. Минг ўлимдан қолиб яшаётган бу кишини кўпдан бери биламан.

У кишини мактаб ўқувчилари фахрий пионерликка қабул қилаётганларида, пахта тозалаш заводи ишчиларининг азиз меҳмони сифатида, «Правда» колхозида ўтказилган уч авлод вакиллари учрашувида, Андижон авиация техникумида ўтказилган «Урушни лаънатлаб, тинчликни шарафлаймиз» кечасида ва яна бошқа кўп жойларда уруш хотираларини сўзлаб бераётган чоғида кўрганман.

Гўёки бу одамни келажак авлодга, шу кунларда яшаётган бахтиёр авлодга уруш даҳшатларини, фашизм келтирган қирғин оқибатларини гапириб бериш учун ўлимларда қасддан тирик яшаб қолган дейсиз...

Эндигина ўн саккиз ёшга қадам қўйган Маҳмуджон урушнинг бошланганига роса бир йил бўлган куни ҳарбий комиссариатга ариза кўтариб кирди. Унинг аризаси қондирилганини, икки кундан сўнг фронтга жўнаб кетиши кераклигини эшитган отаси Шокир ака қовоғини уйиб, бир оз ўйланиб турди-да:

— Кўпга келган кўргилик, ўғлим. Ватанни ҳимоя қилиш мард йигитнинг иши. Тирик, эсон-омон ғалаба билан қайтишингни кутаман, — деб оқ фотиҳа берди. У Ленинград фронтида темир йўл станцияси учун жангда биринчи бор фашистларга дуч келди.

Станция фронт учун катта аҳамиятга эга бўлгани сабабли 4 марта душман қўлига, 4 марта бизникилар қўлига ўтди. Маҳмуджон шу ерда фашист галалари билан юзма-юз олишди. Охирги марта немисларни станциядан қувиб чиқишаётган эди. Қаердандир немис офицери қочиб бораётган галанинг олдини тўсиб пистолети билан ўдағайлади. Немислар ерга ётиб олиб, ўзларини қувиб бораётган Маҳмуджонлар взводини ўққа тута бошлади. Шунда взводдаги бир-иккита солдат ерга ётишга ҳаракат қилиб, панароқ жой қидираётганини Маҳмуджон сезиб қолди.

— Йигитлар! Ўлсангиз ҳам тикка туриб жон беринг! Олға! — деди-ю, олдинга ташланди. Камаридаги бир жуфт гранатани биринкетин душман устига зарб билан иргитди. Солдатлар катта сержантнинг шижоатидан куч олиб, гранаталар билан ҳужумга ташландилар. Шу чоқ Маҳмуджонни кимдир қаттиқ чалиб юборгандек бўлди. Кўз олди қоронғилашиб, қаттиқ чанқоққа ўхшаш ўртанишни ҳис этди. Кўзини очиб, хаёлини бир жойга жамлаганда медсанбатда ётганини айтишди...

Медсанбатдан тузалиб чиққандан сўнг Ленинград фронтининг машҳур ва моҳир мергани, риштонлик Тешабой Одилов қўлида мерганлик санъатини ўрганди. Шундан сўнг 224-дивизиянинг 143 полкида хизматини давом эттирди.

Красний Бордаги жанг ҳали ҳам ёдида. Маҳмуджон хизмат қилаётган рота позиция жиҳатидан жуда муҳим ҳисобланган тепаликни ишғол қилиб турган эди. Душман нима қилиб бўлса ҳам шу тепаликни қўлга киритиш мақсадида икки соатдан буён узлуксиз ҳужум қилмоқда, тепаликнинг ёнбағрида душман солдатларининг мурдалари беҳисоб, бир неча танк олов ичида ёнмоқда. Ҳатто биттаси Маҳмуджонлар окопини босиб ўтишга ҳам муваффақ бўлди. Бироқ, Маҳмуджоннинг танкка қарши тадбиркорлик билан, дадил қилган ҳужуми бу танкни нақ тепаликнинг энг баланд ерига кўтарилганда бир машина темир-терсакка айлантирди қўйди.

Рота командири старший лейтенант Зема душман снарядидан ҳалок бўлганда ротага командирлик қилишни дадиллик билан ўз зиммасига олди. Рота сафи сийраклашиб борди. Буйруққа биноан тепаликни нима қилиб бўлса ҳам яна ярим соат қўлда тутиб туриш керак эди. Маҳмуджон соғ ва отишга ярайдиган солдатларни тезда бир жойга жамлади. Пастдан ўттиз чоғли фашист ўрмалаб, тепага кўтарилиб қолган эди. Маҳмуджон бошлиқ солдатлар олдиндан келишиб олганларидек окоплардан сакраб чиқдилар-у, «ура» садоси остида душман устига отилдилар. Душман солдатлари бундай жасоратни кутмаган эканми, ўзларини ўнглаб олгунларича ер билан яксон қилинди. Шу ерда Маҳмуджон 10 дан ортиқ душманни ер тишлатди. Охирги дақиқада пастаккина бута орқасидан чақмоқ чаққанидек олов чиққанини кўрди-ю, ўқ овозини эшитмади...

Яна медсанбатда ётган эди, тошкентлик Қобил Зокиров ва ўзининг юртдоши шаҳрихонлик Ҳайдарали Мамадалиевлар қидиришиб келиб қолди. Маҳмуджоннинг кўрсатган қаҳрамонлиги тўғрисида аввал дивизия газетасида, сўнгроқ «Ленинградская правда» газетасида «Душман ҳужуми қайтарилди» деган катта мақола босилиб чиққан экан. Улар шу мақолани ўқиб, уни қидириб топишибди, Маҳмуджон юртдошларини кўриб бир қувонган бўлса, жангдан олдин берган аризасига биноан партия сафига қабул қилинганини эшитиб яна бир бор қувонди. Энди коммунист сифатида жангга киришини ўйлаб, энди душманни ҳам деҳқончасига, ҳам коммунистчасига савалайман деб аҳд қилиб қўйди.

Нева дарёсининг чап қирғоғига жойлашган Невская Дубровка ҳимоясида қатнашди.

Рус ёзувчиси Валентина Павловна Одоева ўзининг 1972 йили Ленинград нашриётида чиқарган «Жасоратнинг абадийлиги» китобида «Невская Дубровканинг ҳар бир квадрат метр ерига бир соатда 15 та ўқ, бир суткасига мингга яқин снаряд, мина ва бомба тушган», деб таърифлайди.

Маҳмуджон Шокиров ана шу жаҳаннамдан тирик чиқди. Маҳмуджон Шокиров урушда олти марта яраланди. Охиргисида тўрт та қовурғасидан ажралди аммо тирик қолди. Урушдан сўнг то ҳозирги кунларгача Улуғ Ватан урушининг II-группа инвалиди бўлишига қарамасдан Шаҳрихон шаҳри ва Москва районининг ижтимоий-сиёсий ҳаётида актив қатнашиб келмоқда. Ўтган йили у Невская Дубровка қизил изтопарлар томонидан Нева бўйига жанг қилиб қон тўккан ерига таклиф қилинди.

Бу ерда у ўзининг қуролдош дўстлари билан учрашди. Ҳозирги бахтиёр ҳаёт учун жон фидо қилган мангуликка даҳлдор бўлиб қолган дўстларининг қабрига гулчамбарлар қўйди.

О. НУРМАТОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00—МОСКВА. 12.05 — **Гимнастика.** 12.20 — Янгиликлар. 12.30 — Болалар учун кўрсатув. 13.15 — Концерт. 13.45 — Ҳужжатли фильм. 14.45 — Концерт. 18.15—ТОШКЕНТ. 18.25 — Қўғирчоқ фильм. 18.35 —, Миллионлар ленинча университети. 19.05 — **«Ахборот».** 19.25 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.55 — **Ҳазрати инсон** (телеспектаклнинг 5-қисми). 20.45 — **«Ахборот».** 21.05 — **Пахтазор — мардлар майдони.** 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Қардош республикалар телефестивали. **Экранда — Озарбайжон ССР.** ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 11.50 — Тарвуз сафари (бадиий фильм). 18.15 — МОСКВА. 19.05 — Янгиликлар. 19.15—ГДР телевидениесининг программаси. 22.00 — Ҳужжатли кино экрани. 22.30 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.15 — Телефильм. 20.30 — Тошкент ва тошкентликлар. 21.00 — Тошкент янгиликлари. 21.15 — Телеспектакль.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/X да **Марварид изловчилар,** 5/X да **Севги ва қилич.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/X да **Тарих тилга кирди,** 5/X да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/X да **Хотинимнинг эри,** 5/X да **Ҳижрон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Юрий **ДУРОВ** иштирокида **«ДЎСТЛИК ҚАНОТИДА»** цирк томошалари.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Жаноб Септимнинг ресторани — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Буюк ҳикоячи сири — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Дмитрий Кантемир — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Энг пок гуноҳкор — «ВОСТОК», ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Океан — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Кумуш кўл хазинаси — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Қизил калина — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Қайтиш йўқ — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Туннель охиридаги ёруғлик — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

АНАЛИТИК ХИМИЯ КАФЕДРАСИ ҲУЗУРИДАГИ ПРОБЛЕМАЛИ ЛАБОРАТОРИЯ БЎЙИЧА;

химия бўлими мудири — синтез бўйича мутахассис (доктор, ёки фан кандидати);

медицина бўлими мудири — фармакология ва регенерация бўйича мутахассис (доктор ёки фан кандидати);

катта илмий ходим — тадқиқотларнинг замонавий физик методларини биладиган химик (доктор ёки фан кандидати);

катта илмий ходим — химик-аналитик (доктор ёки фан кандидати).

КОНКУРС МУДДАТИ—ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳар — 15, Кафанов кўчаси, 35-уй.

САВДО ТАШКИЛОТЛАРИ, КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, КОЛХОЗЛАР ВА СОВХОЗЛАР РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб чиқарилган КОНВЕРТДАГИ КЎП РАНГЛИ

ОТКРИТКАЛАРНИ

нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан

Сотиб олишингиз мумкин

ОТКРИТКАЛАР КАМИДА 500 ДОНАДАН СОТИЛАДИ.

Конвертли открытка нархи—15 тийин.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-29, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 155-хона. Телефонлар: 33-80-40, 33-58-72.

Ўзбек Совет Энциклопедияси Бош редакцияси коллективи Ўзбек Совет Энциклопедияси илмий назорат редакциясининг мудири Т. Умаровга умр йўлдоши

Мавжуда ЙЎЛДОШЕВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ҚЎРҒОШИН ЎРНИГА ПОЛИМЕР

Қизитилган металл детални порошок ҳолидаги полимер модда қатламига ботирилса шу модда эриб, металл юзига пишиқ пленка ҳолида қопланади. Бундай қоплама коррозиядан яхши ихоталайди. Химия саноатида бунинг аҳамияти айниқса катта. Деталлар қўрғошин қоплама билан иҳоталанган бўлмаса, ёки бундай деталлар зангламайдиган пўлатдан ясалмаса юксак температура, кислота ва эритгичлар уни тезда емириб юборади.

Белоруссия ССР Фанлар академияси металл полимер системалар механикаси институтининг олимлари Балоководаги химиявий тола комбинати учун коррозияга бардош берадиган полимер қоплама югуртириш янги технологик режимини ва установкасини ишлаб чиқдилар. У ерда барпо этилган ва ишлаётган махсус участка ишдан чиққан деталлар, узеллар ва контрол ўлчов аппаратларининнинг умрини узайтирмоқда.

Полимер қоплама қўрғошин қопламага нисбатан кўпга чидайди ва арзонга тушади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЗИЛЗИЛА ВА ҚУЁШДАГИ ЧАҚНАШЛАР

СССР Фанлар академияси Узоқ Шарқ илмий маркази вулканология институтининг ходими, совет геофизиги В. А. Широков баъзи космик омилларнинг зилзила пайдо бўлишига ва вулканлар активлигига таъсирини аниқлади.

В. А. Широков Камчатка, Япония, Курил, Алеут ва Гавай ороллари районларида кучли зилзилаларнинг тарқалишини ва вулканлар отилишини кўп вақт мобайнида тадқиқ қилиб борди. У тузиб чиққан жадваллардан табиатнинг шу даҳшатли ҳодисалари ўқтин-ўқтин ой вужудга келтирадиган денгиз сувларининг кўтарилиши ҳамда қуёшда чақнаш пайдо бўлиши билан алоқадорлиги равшан кузатилади. Шу космик омилларнинг ер пўстлоғи ва юқори мантиясидаги зўриқишларни юмшатиш процессига даврий таъсир характери сейсмик ва вулкан активлигининг узоқ муддатли прогнозини ишлаб чиқишга имкон берди. Олимлар шу асосда икки мингинчи йилгача прогноз тузиб чиқдилар.

ПИШИҚ ФИЛЬТР

АҚШ Совет Иттифоқининг янги палладийли қотишма ихтиросини патентлаган бешинчи чет эл мамлакати бўлди. Бу қотишмадан металлургия, кимё, ярим ўтказгич материаллар саноати ва индустриянинг бошқа соҳаларида зарур, ғоят мусаффо водород олишда ишлатиладиган нозик фильтрлар тайёрланади.

Ихтиронинг авторларидан бири — Донецк политехника институти физика кафедрасининг мудири В. А. Гольцов раҳбарлигидаги тадқиқотчилар ва ишлаб чиқарувчилар группаси уч юз атмосферагача жуда катта босимга бардош бера оладиган палладийли капилляр пайчалар тайёрлаш технологиясини яратди. Юксак босимга бардош бераоладиган ва саноат кўламида ишлатиладиган фильтр мана шу юпқа деворли найчалардан ясалди.

Ноёб фильтрлаш қобилиятига эга бўлган янги қотишмадан ясалган аппаратларнинг таркибида водород бўлган газлар атмосферага чиқариб юбориладиган ҳамма ерда водород олишда фойдаланиш мумкин.

(ТАСС мухбирлари).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Р. 03779. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 232.